

**DEMOKRACIA A PRÁVNÝ ŠTÁT V EÚ:
PROTIKORUPČNÝ RÁMEC**

PATRIOTS
FOR EUROPE FOUNDATION

PATRIOTS

FOR EUROPE FOUNDATION

The Patriots for Europe Foundation
is party funded by the European
Parliament and bears full
responsibility for this publication.
This publication is not for sale.

Obsah

ÚVOD

1. SPRÁVA O PRÁVNOM ŠTÁTE 2023: ĎALŠIE POTREBNÉ OPATRENIA

- 1.2 Prijateľnosť korupcie
- 1.3 Rozšírená korupcia
- 1.4 Rozšírenie korupcie v rôznych oblastiach spoločnosti
- 1.5 Korupcia vo verejných inštitúciách
- 1.6 Podplácanie a využívanie kontaktov
- 1.7 Kontakt s inštitúciami a výskyt úplatkárstva
- 1.8 Oznamovanie korupcie
- 1.9 Hlavné zistenia špeciálneho prieskumu Eurobarometer 534

2. EXISTUJÚCI PRÁVNÝ RÁMEC EÚ VOČI ČLENSKÝM ŠTÁTOM

3. NÁVRH EÚ NOVEJ SMERNICE EÚ O BOJI PROTI KORUPCII

- 3.1 Kľúčové výzvy a rezervy v národnej implementácii
- 3.2 Ďalšie potenciálne problémy a výzvy s návrhom

4. PROTIKORUPČNÉ OPATRENIA V RÁMCI EÚ

- 4.1 Lepšia regulácia činností zástupcov záujmových skupín konajúcich v mene tretích krajín na európskej úrovni
- 4.2 Trestná zodpovednosť právnických osôb v praxi – zodpovedné spoločnosti
- 4.3 Navrhované sankcie za porušenia a rozdiely oproti súčasného systému v EÚ

ZÁVER

ZDROJE

ÚVOD

„Korupcia je jednou z najväčších hrozieb pre naše komunity, pre naše národné inštitúcie a inštitúcie Európskej únie. Narúša demokraciu, podkopáva dôveru vo verejné inštitúcie a pripravuje našich občanov o príležitosti a služby, ktoré si zaslúžia. Chceme Európu bez korupcie, ktorá bude tento fenomén riešiť na všetkých úrovniach. Nakoniec budeme mať zavedené harmonizované pravidlá, ktoré nám umožnia účinne bojovať proti korupcii.”

Citát spravodajkyne Ramony Strugariu EP, 2024

Právny štát je základnou hodnotou Európskej únie (EÚ) a je výslovne uznaný v článku 2 Zmluvy o Európskej únii. Slúži tiež ako hlavná zásada pre vonkajšie činnosti EÚ, ako sa uvádza v článku 21 Zmluvy. Silné prepojenie medzi právnym štátom a bojom proti korupcii bolo zdôraznené v prvej Správe EÚ o právnom štáte z roku 2020. V tejto Správe EÚ identifikovala **štyri hlavné piliere rámca právneho štátu**: súdny systém, protikorupčné opatrenia, pluralita médií a inštitucionálne brzdy a protiváhy.

Na prispôsobenie sa Globálnej stratégii EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku z roku 2016 zaviedla koncepciu „zásadového pragmatizmu“, pričom uznala potrebu vyvážiť jej idealistické ciele s praktickým prístupom k prevládajúcim medzinárodným výzvam. To vyvoláva otázky o účinnosti úsilia EÚ v presadzovaní zásad

právneho štátu a boja proti korupcii v zahraničí, ako aj v rámci EÚ. S cieľom zhodnotiť jeho vplyv si EÚ objednala externé preskúmanie svojej podpory právneho štátu a boja proti korupcii v partnerských krajinách v rokoch 2010 až 2021. Toto hodnotenie malo širokú perspektívu a skúmalo pomoc kľúčovým štátnym inštitúciám, organizáciám občianskej spoločnosti a širšie uplatňovanie princípov právneho štátu nad rámec spravodlivosti a protikorupčných opatrení.

Snaha poslancov Európskeho parlamentu o prísnejšie opatrenia a tresty v celej EÚ je do značnej miery poháňaná následkami **škandálu „Katargate“**. Do tohto rozsiahleho korupčného škandálu, ktorý sa objavil koncom roka 2022, bolo zapletených niekoľko poslancov Európskeho parlamentu a zahŕňa značné sumy peňazí z krajín mimo EÚ, ako sú Katar a Maroko, na ovplyvňovanie tvorby európskej politiky. Významné osobnosti boli zatknuté a pri vyšetrovaniach vo viacerých krajinách boli zadržané veľké sumy hotovosti. Tento príbeh odhalil zraniteľné miesta v protikorupčnom rámci EÚ a zvýšil obavy zo zahraničného vplyvu a integrity v rámci inštitúcií EÚ. V reakcii na mnohých poslancov obhajujú prísnejšie opatrenia na zvýšenie propagácie a zodpovednosti v parlamentných aktivitách. Návrhy zahŕňajú zvýšenú kontrolu lobistických aktivít, prísnejšie pravidlá o konflikte záujmov a opatrení na obmedzenie lobistických aktivít bývalých poslancov Európskeho parlamentu. Nové pravidlá budú tiež presadzovať prísnejšie zverejňovanie finančných informácií a ukládanie

prísnejších sankcií za porušenie pravidiel. Implementácia komplexných reforiem však narazila na vnútorný odpor, ktorý odhalil rozpory v potrebnom rozsahu a vyvolal o schopnosti Európskeho parlamentu zmysluplné otázky proti takémuto konaniu (Wax – Wheaton, 2023).

V januári 2024 Výbor pre občianske slobody Európskeho parlamentu schválil návrh rokovacieho mandátu zameraného na posilnenie protikorupčných opatrení na všetkých úrovniach EÚ. Tento návrh vychádza z existujúcej protikorupčnej smernice Európskej komisie, rozširuje legislatívny rámec a zavádza prísnejšie pravidlá na zlepšenie transparentnosti a zodpovednosti na všetkých úrovniach riadenia. Správa, ktorá bola prijatá 63 hlasmi za (dvaja proti a dvaja sa zdržali), vychádza z návrhu Európskej komisie. Aktualizovaný mandát cieľi na vyšších úradníkov EÚ, ako sú europoslanci, komisári a predseda Európskej rady, podľa prísnejších protikorupčných nariadení. Tým by sa zabezpečilo, že vrcholoví činitelia s rozhodovacou právomocou budú podliehať vyšším štandardom kontroly. Mandát by sa rozšíril aj na vedúcich pracovníkov v štátnych podnikoch, vojenských predstaviteľov a vysokých predstaviteľov politických strán, čo odráža snahu pokryť širšie sektory, v ktorých prevládajú riziká korupcie. Návrh predstavuje prísnejšie tresty za korupciu vrátane odňatia výkonu verejnej funkcie a vylúčenia z verejného financovania. Zavádza tiež opatrenia na obmedzenie konfliktov záujmov, vyžaduje častejšie

zverejňovanie majetku a ukladá sankcie za nedodržiavanie pravidiel. Cieľom návrhu je regulovať praktiky „otočných dverí“ obmedzením zamestnávania verejných činiteľov v súkromnom sektore na postoch, na ktorých by to mohlo viesť ku konfliktu záujmov.

Mandát vyžaduje zriadenie nezávislých orgánov v členských štátoch EÚ na implementáciu protikorupčných stratégií a vytvorenie protikorupčného koordinátora EÚ, ktorý by dohliadal na toto úsilie a cieľom je vypracovať Výročnú správu EÚ o boji proti korupcii. Medzi kľúčové ustanovenia v návrhu patrí zákaz schém občianstva podľa investícií, prísnejšia zodpovednosť právnických osôb a obmedzenie používania imunit na úradné povinnosti. Okrem toho sa snaží zvýšiť transparentnosť politického financovania a verejného obstarávania s cieľom zvýšiť verejnú kontrolu. Tento komplexný súbor reforiem by odrážal prebiehajúce úsilie EÚ posilniť boj proti korupcii, posilniť dôveru verejnosti a zlepšiť integritu svojich inštitúcií. Tieto iniciatívy sú obzvlášť významné vo svetle nedávnych škandálov, ktoré poukázali na zraniteľné miesta v štruktúrach riadenia EÚ, čím sa presadzovanie silnejších a jednotnejších protikorupčných opatrení stáva naliehavejším.

Pokračujúci tlak Európskeho parlamentu na boj proti korupcii predstavuje rozhodujúci krok smerom k obnoveniu dôvery verejnosti v inštitúcie EÚ. Poslanci sa zasadzujú za prísnejšie pravidlá a prísne sankcie za korupčné praktiky, ktoré sa zameriavajú nielen na úradníkov vo všeobecnosti, ale aj na najvyšších predstaviteľov EÚ s

rozhodovacou právomocou, ako sú europoslanci, komisári a predseda Európskej rady. Táto iniciatíva sa snaží zvýšiť zodpovednosť a integritu v rámci riadenia EÚ a demonštrovať záväzok Parlamentu k transparentnosti. Toto úsilie rezonuje s náladou verejnosti, ako sa odráža v špeciálnom Eurobarometri 534 z apríla – mája 2023, ktorý ukazuje, že viac ako 60 % Európanov považuje korupciu za neprijateľnú. Prieskum však odhalil aj zaujímavé čísla: 27 % opýtaných považuje za prijateľné ponúknuť dar alebo láskavosť na získanie niečoho od verejnej správy, zatiaľ čo 16 % sa domnieva, že darovanie peňazí na tento účel je opodstatnené. Okrem toho si takmer 70 % opýtaných myslí, že korupcia je v ich vlastných krajinách rozšírená. Prieskum Eurobarometra tiež odhaľuje výrazné regionálne rozdiely v postojoch ku korupcii v rámci EÚ. V Luxembursku považuje korupciu za neprijateľnú 82 % respondentov, čo je najvyššie percento zo všetkých členských štátov EÚ, čo odráža silnú averziu verejnosti voči korupčným praktikám. Naopak, v krajinách ako Slovensko (38 %) a Chorvátsko (39 %) zdieľajú tento názor menej ako štyria z desiatich ľudí.

Európsky parlament v reakcii na to plánuje sprísniť protikorupčné opatrenia s cieľom sprísniť reguláciu na najvyšších úrovniach. Zavedením týchto vylepšených pravidiel má EÚ v úmysle preukázať svoj záväzok znižovať korupciu, zlepšovať transparentnosť a riešiť obavy európskych občanov týkajúce sa integrity inštitúcií EÚ. EÚ tvrdí, že tieto kroky sú v súlade s

očkávaniami verejnosti a odrážajú odhodlanie EÚ obnoviť dôveryhodnosť svojich systémov riadenia.

Aby Európska únia účinne splnila svoje záväzky, čelí dvojitej výzve: preklenúť priepasť vo vnímaní korupcie medzi členskými štátmi a obnoviť ich dôveru v inštitúcie EÚ. Dôvera verejnosti v EÚ bola otrasená pretrvávajúcimi korupčnými škandálmi, ktoré viedli k rastúcim obavám o transparentnosť a integritu riadenia EÚ. Nedôveru nepodnecovali len konkrétne prípady pochybenia, ale aj širšie vnímanie, že Únii chýbajú prostriedky alebo vôľa na účinný boj proti korupcii. Podľa prieskumov Eurobarometra prevalencia korupcie vo viacerých krajinách EÚ tieto obavy ešte viac prehľbuje, pričom mnohí občania majú pocit, že ich národné inštitúcie a inštitúcie EÚ túto otázku dostatočne neriešia. Okrem týchto vonkajších výziev čelí aj samotný Európsky parlament vnútornému boju o zmysluplný boj proti nesprávnemu správaniu. Napriek implementácii rôznych iniciatív, ako je prijímanie protikorupčných smerníc a zavádzanie prísnejších pravidiel pre najvyšších predstaviteľov EÚ bol Európsky parlament často kritizovaný za nedostatok mechanizmov a donucovacích právomocí, ktoré by účinne viedli jeho členov k zodpovednosti. Potreba prísnejších vnútorných postupov a pevnejšieho systému dohľadu je kritická, pretože by to umožnilo Európskemu parlamentu ísť príkladom, podporovať transparentnosť a stanovovať štandard pre zvyšok EÚ.

Na obnovenie vnútornej aj vonkajšej dôvery musí EÚ ísť nad rámec prijímania politických reforiem a musí aktívne preukázať svoj záväzok presadzovať ich. To zahŕňa zabezpečenie toho, aby sa navrhované protikorupčné opatrenia účinne vykonávali, aby boli transparentné a nezávislé orgány dohľadu splnomocnené a aby EÚ mohla viditeľne reagovať na obavy verejnosti týkajúce sa nesprávneho konania. Obnovenie dôveryhodnosti si bude vyžadovať výraznú politickú vôľu a koordináciu medzi inštitúciami EÚ a členskými štátmi, ako aj konkrétne kroky, ktoré ukážu, že EÚ je odhodlaná chrániť svoje hodnoty a bojovať proti korupcii na všetkých úrovniach.

Zdroj foto: ECb – International Press Institute, 2024

1. SPRÁVA O PRÁVNOM ŠTÁTE 2023: ĎALŠIE POTREBNÉ OPATRENIA

„Chcela by som sa zamerať na korupciu so všetkými jej tvármi. Tvár zahraničných agentov, ktorí sa snažia ovplyvniť náš politický systém. Tvár tieňových firiem či nadácií zneužívajúcich verejné peniaze. Musíme odstrániť korupciu aj doma. Preto predložíme opatrenia na aktualizáciu nášho legislatívneho rámca boja proti korupcii. Narušuje dôveru v naše inštitúcie. Takže sa musíme brániť plnou silou zákona.“

Ursula von der Leyen, prejav o stave Únie v roku 2022

Štvrtá Výročná správa Európskej komisie o právnom štáte, vydaná v roku 2023, poskytuje hĺbkový prehľad o stave právneho štátu v celej Európskej únii. Ponúka komplexnú analýzu vývoja a problémov, ktoré ovplyvňujú členské štáty EÚ, štruktúrovanú okolo štyroch kľúčových pilierov: vnútroštátne súdne systémy, protikorupčné rámce, pluralita médií a iné inštitucionálne kontroly a protiváhy. Tohtoročná správa obsahuje všeobecný prehľad aj podrobné kapitoly o jednotlivých krajinách pre všetkých 27 členských štátov, pričom pre každý z nich obsahuje prispôbené odporúčania. Cieľom správy je monitorovať a zlepšovať dodržiavanie zásad právneho štátu, pričom sa zameriava na systémové výzvy a pokrok zaznamenaný v celej EÚ. Zahrnutím

konkrétnych odporúčaní sa Komisia snaží podporiť konkrétne kroky členských štátov na riešenie nedostatkov a vybudovanie silnejších inštitúcií, ktoré presadzujú zásady právneho štátu, bojujú proti korupcii, podporujú slobodné médiá a zabezpečujú demokratickú kontrolu a rovnováhu. Tento prístup zdôrazňuje pretrvávajúci záväzok EÚ zachovať svoje základné hodnoty a posilniť štandardy riadenia v celom bloku (ENCJ, 2023).

Špeciálny prieskum Eurobarometer 534 uskutočnila spoločnosť Kantar Belgium na žiadosť Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre migráciu a vnútorné záležitosti (DG HOME) a koordinovalo ho Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu Európskej komisie. Cieľom tohto prieskumu bolo posúdiť vnímanie a postoje verejnosti ku korupcii v členských štátoch EÚ. Ponúka cenné informácie o tom, ako občania vnímajú korupciu, vrátane úrovne ich tolerancie voči korupčným praktikám a rozsahu, v akom si myslia, že korupcia ovplyvňuje ich každodenný život a národné inštitúcie. Prieskum je súčasťou širšieho úsilia Európskej komisie porozumieť korupcii a riešiť ju ako súčasť jej iniciatív v oblasti právneho štátu. V špeciálnom Eurobarometri 534 sa píše, že *„korupcia je široko definovaná ako zneužívanie zverenej moci na súkromný zisk. Korupcia má mnoho podôb, od úplatkárstva a obchodovania s vplyvom až po menej zrejmé formy, akými sú rodinkárstvo, konflikty záujmov alebo “otáčanie dverí” medzi súkromným sektorom a*

vládou. Korupcia prehlbuje nerovnosti, narušuje dôveru občanov vo verejné inštitúcie, podkopáva dobrú správu vecí verejných a sociálnu spravodlivosť a predstavuje vážnu hrozbu pre právny štát, demokraciu a základné práva. Okrem toho nepriaznivo ovplyvňuje vládne ciele, ktoré sa zameriavajú na znižovanie rozdielov v príjmoch a zlepšovanie ochrany životného prostredia. Korupcia má vážne a rozsiahle dôsledky vrátane spomalenia prosperity a ekonomického rastu vytváraním neistoty pre podniky spomaľovaním procesov a vytváraním dodatočných nákladov. Poškodzuje Európsku úniu (EÚ) ako celok tým, že znižuje úroveň investícií, bráni spravodlivému fungovaniu vnútorného trhu a znižuje verejné financie“ (ECa – Eurobarometer, 2023: 5).

1.2 Prijateľnosť korupcie

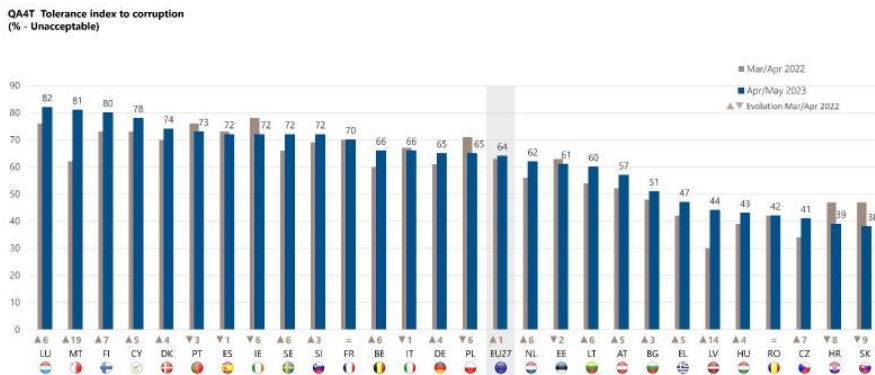
Prieskum Eurobarometer zdôrazňuje, že významná väčšina Európanov sa domnieva, že korupcia je neprijateľná. Konkrétne viac ako 70 % opýtaných považuje za nevhodné ponúknuť darček (72 %) alebo vykonať láskavosť (72 %) na získanie výhod od verejnej správy alebo verejných služieb. Ešte pozoruhodnejšie je, že 83 % odmieta myšlienku ponúkajú peniaze na takéto účely. Tieto údaje poukazujú na široký konsenzus v celej Európe o neprijateľnosti korupčného správania pri rokovaní s verejnými inštitúciami, čo odzrkadľuje rozšírený verejný záväzok dodržiavať etické normy v interakciách medzi vládami (ECa – Eurobarometer, 2023).

Zdroj foto: ECb – Eurobarometer, 2023

Zistenia špeciálneho Eurobarometra ukazujú, že európske postoje k využívaniu darov, láskavostí alebo peňazí na získanie výhody od verejnej správy alebo služieb sa mierne posúvajú smerom k odmietaniu takýchto praktík. Zatiaľ čo 27 % opýtaných si myslí, že je prijateľné ponúknuť darček, čo je mierny pokles o 1 percentuálny bod od roku 2022, jasná väčšina 72 % (+1 percentuálny bod) to považuje za „nikdy prijateľné“. Podobne 26 % považuje poskytnutie láskavosti za prijateľné, pričom 72 % ju odmietlo ako nevhodné. Dávať peniaze sa považuje za menej prijateľné, iba 16 % to schvaľuje a 83 % je proti. Zdá sa, že sentiment verejnosti proti týmto praktikám sa pritvrdzuje, aj keď s nepatrnými medziročnými zmenami. Okrem toho dve tretiny (64 %) opýtaných Európanov vnímajú korupciu ako neprijateľné správanie s výraznou podporou tohto postoja vo väčšine krajín EÚ, najmä v Luxembursku (82 %), na Malte (81 %) a vo Fínsku (80 %). Vnímanie korupcie sa však líši, pričom nižšia miera odmietnutia bola zaznamenaná na Slovensku (38 %) a Chorvátsku (39 %). Prieskum odzrkadľuje široký konsenzus v zásade proti korupcii, aj keď oblasti tolerancie voči určitým

praktikám pretrvávajú, čo podčiarkuje výzvy pre celoeurópske protikorupčné iniciatívy (ECa – Eurobarometer, 2023: 8).

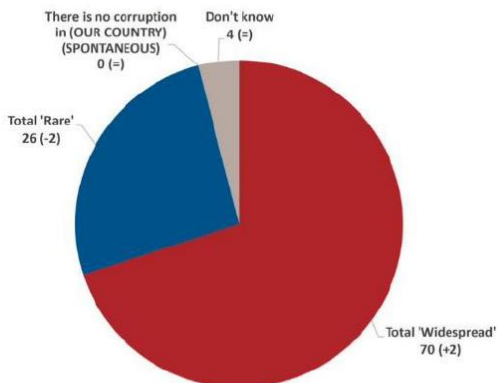
Zdroj foto: ECa – Eurobarometer, 2023: 8

1.3 Rozšírená korupcia

V 21 členských štátoch sa väčšina respondentov domnieva, že korupcia je závažným problémom. Výsledky nedávneho prieskumu naznačujú o niečo pesimistickejší pohľad respondentov na prevalenciu korupcie v ich krajinách v porovnaní s rokom 2022. Väčšina stále vníma korupciu ako rozšírený problém. V 21 členských štátoch EÚ sa väčšina respondentov domnieva, že korupcia prevláda, pričom Grécko (97 %) a Chorvátsko (96 %) sú na čele zoznamu. Je pozoruhodné, že viac ako polovica gréckych respondentov (54 %) považuje korupciu za „veľmi rozšírenú“. Medzi ďalšie krajiny s

vysokou mierou vnímania korupcie patrí Portugalsko (93 %), Cyprus a Malta (obe po 92 %).

Q45 How widespread do you think the problem of corruption is in (OUR COUNTRY)?
(% - EU27)

(Apr/May 2023 – Mar/Apr 2022)

Zdroj foto: ECa – Eurobarometer, 2023: 9

Naopak, šesť krajín EÚ prejavuje menšie obavy, kde menej ako polovica verí, že korupcia je rozšírená. Patrí medzi ne Fínsko (13 %), Dánsko (21 %), Švédsko (36 %), Luxembursko (40 %), Holandsko (47 %) a Estónsko (48 %). Tieto výsledky poukazujú na priepastné rozdiely vo vnímaní korupcie v rámci EÚ, čo odráža rozdiely v správe vecí verejných, verejnú zodpovednosť a možno aj odlišné kultúrne postoje k transparentnosti a inštitucionálnej integrite.

EU **70%** (+2 pts
since 2022)

EL **97**
 HR **96**
 PT **93**
 CY **92**
 MT **92**
 ES **89**
 HU **88**

IT **85**
 LT **83**
 SI **83**
 SK **82**
 BG **81**
 RO **79**
 CZ **76**

LV **74**
 FR **69**
 BE **62**
 PL **61**
 AT **60**
 IE **59**
 DE **57**

Zdroj dát: ECa – Eurobarometer, 2023

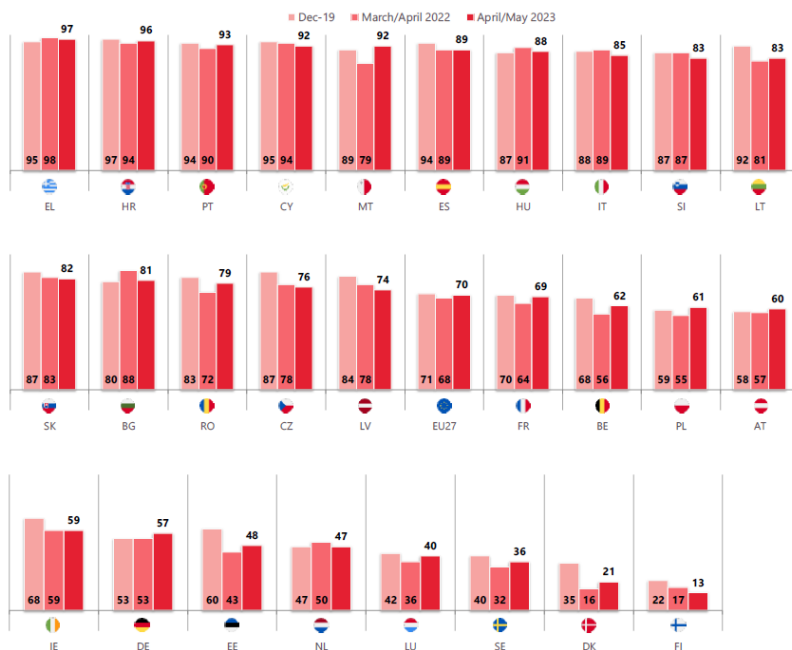
V porovnaní s rokom 2022 sa názor verejnosti, že korupcia je rozšírená, zvýšil v 14 krajinách EÚ, pričom najväčší nárast zaznamenala Malta (+13 percentuálnych bodov na 92 %), Rumunsko (+7 na 79 %) a Belgicko (+6 na 62 %). Na druhej strane v 11 krajinách sa viera v rozšírenú korupciu znížila, najmä v Bulharsku (pokles o 7 bodov na 81 %), Taliansku (o 4 na 85 %), v Slovinsku (o 4 na 83 %) a vo Fínsku. (pokles o 4 až 13 %). Írsko (59 %) a Španielsko (89 %) nepreukázali žiadnu zmenu vo svojich odpovediach.

Analýza dlhodobejšieho trendu od roku 2017 do súčasnosti odhaľuje, že Estónsko zaznamenalo konzistentný pokles vnímanej korupcie počas niekoľkých vĺn prieskumu, pričom sa znížilo zo 67 % v roku 2017 na 43 % v roku 2022 a následne mierne vzrástlo na 48 % v najnovšom prieskume. Naopak, Holandsko zaznamenalo

konzistentný nárast zo 44 % v roku 2017 na 50 % v roku 2022, s nedávnym poklesom späť na 47 %.

Celkovo od roku 2017 zaznamenalo 17 členských štátov EÚ pokles vnímania korupcie, deväť zaznamenalo nárast a jeden zostal nezmenený. Respondenti z krajín eurozóny a krajín mimo eurozóny to z regionálneho hľadiska vnímajú podobne, pričom 69 % – 70 % považuje korupciu v ich krajinách za rozšírenú.

QA5 How widespread do you think the problem of corruption is in (OUR COUNTRY)?
(% - TOTAL 'WIDESPREAD')

Zdroj: ECa – Eurobarometer, 2023: 10

1.4 Rozšírenie korupcie v rôznych oblastiach spoločnosti

Čoraz viac ľudí verí, že úplatkárstvo a zneužívanie moci na osobný prospech sú rozšírené v rámci politických strán a medzi politikmi.

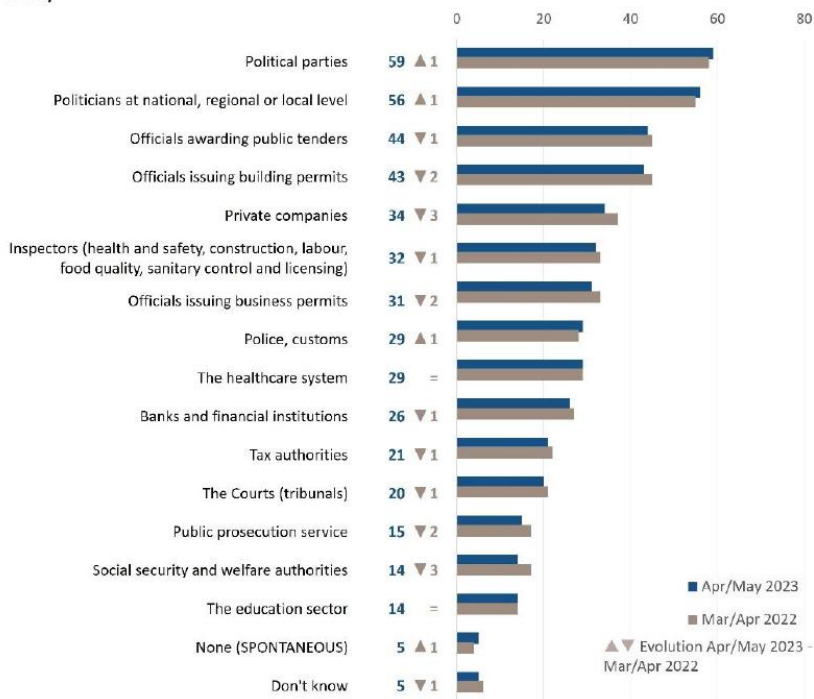
Takmer 60 % (59 %, + 1 % pevných bodov) sa domnieva, že úplatkárstvo a zneužívanie moci sú medzi politickými stranami rozšírené, pričom podobný podiel (56 %, +1) zastáva rovnaký názor na miestnych, regionálnych alebo národných politikov. Zmienky o politických stranách a politikoch zaznamenali od roku 2022 mierny rast, po väčších nárastoch medzi decembrom 2019 a 2022 (+5, resp. +6 percentuálnych bodov).

Viac ako 40 % si myslí, že toto správanie je rozšírené medzi úradníkmi realizujúcimi verejné súťaže (44 %, -1) alebo tými, ktorí poskytujú stavebné povolenie (43 %, -2), hoci tieto čísla od roku 2022 zaznamenali menšie poklesy po výraznejších nárastoch medzi rokmi 2019 a 2022. Viac ako jedna tretina (34 %, -3) sa domnieva, že tieto praktiky sú v súkromných spoločnostiach rozšírené.

Na otázku o rôznych odvetviach takmer tretina vidí úplatky a zneužívanie moci ako bežné medzi inšpektormi (zdravie a bezpečnosť, stavebníctvo, práca, kvalita potravín, sanitácia a udeľovanie licencií) (32 %, -1) alebo úradníkmi vydávajúcimi povolenia na podnikanie (31 %, -2). Takmer 30 % sa domnieva, že

tieto problémy sú rozšírené v zdravotníctve (29 %, =), polícii, na colnici (29 %, +1) a bankách a finančných inštitúciách (26 %, -1). O niečo viac ako 20 % zastáva tento názor na daňové úrady (21 %, -1) alebo súdy (20 %, -1). Viac ako 10 % poukazuje na verejnú prokuratúru (15 %, -2), orgány sociálneho zabezpečenia (14 %, -3) alebo sektor vzdelávania (14 %, =) ako sektory, v ktorých je úplatkárstvo a zneužívanie moci rozšírené.

QA7 In (OUR COUNTRY), do you think that the giving and taking of bribes and the abuse of power for personal gain are widespread among any of the following? (MULTIPLE ANSWERS POSSIBLE)
(% - EU27)

Zdroj foto: ECa – Eurobarometer, 2023: 11

Viac ako tri štvrtiny Európanov sa domnievajú, že ku korupcii prispievajú **úzke väzby medzi podnikaním a politikou**, zatiaľ čo dve tretiny sa domnievajú, že prípady korupcie na vysokej úrovni nie sú primerane stíhané.

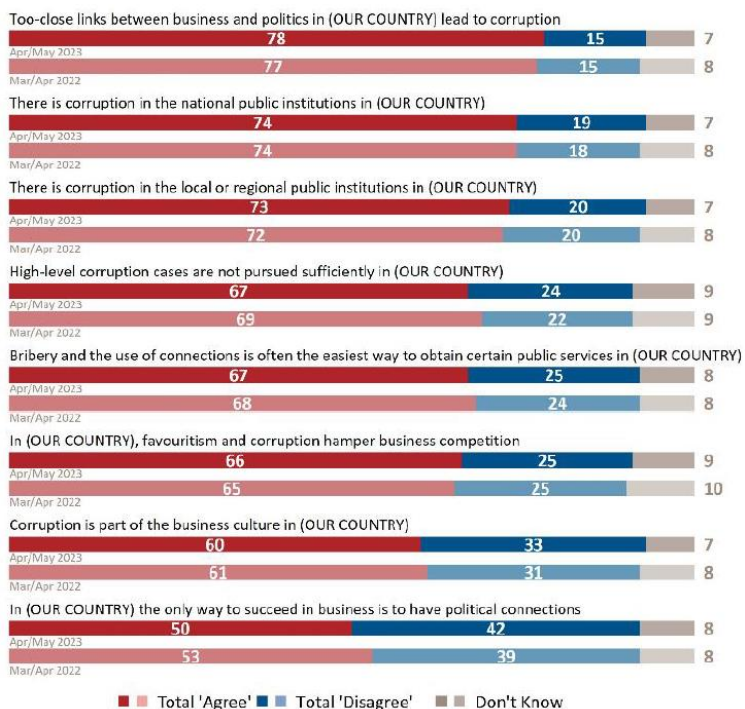
Viac ako tri štvrtiny respondentov (78 %, +1 percentuálny bod od roku 2022) sa domnievajú, že úzke väzby medzi biznisom a politikou vedú ku korupcii, pričom 15 % zostáva nepresvedčených a 7 % si nie je istých. Viac ako dve tretiny (71 % v porovnaní so 72 % v roku 2022) súhlasí s tým, že korupcia existuje v rámci miestnych alebo regionálnych verejných inštitúcií v ich krajine, pričom 20 % nesúhlasí a 7 % vyjadruje neistotu.

Takmer tri štvrtiny (74 %) respondentov z EÚ 27 sa domnievajú, že národné verejné inštitúcie sú zasiahnuté korupciou, vrátane 27 % tých, ktorí plne súhlasia (+2) a 47 %, ktorí skôr súhlasia (-6). 60 % sa domnieva, že korupcia je súčasťou obchodnej kultúry ich krajiny, pričom jedna tretina (33 %, +2) nesúhlasí a 7 % je nerozhodnutých.

Pokiaľ ide o riešenie korupcie na najvyšších miestach, dve tretiny (67 %, -2) si myslia, že takéto prípady nie sú dostatočne stíhané, zatiaľ čo jedna štvrtina (24 %, +2) nesúhlasí a 9 % zostáva neistých. Takmer 70 % (67 %, -1) sa domnieva, že úplatkárstvo alebo využívanie osobných kontaktov je často najjednoduchším spôsobom

prístupu k určitým verejným službám, pričom 25 % nesúhlasí a 8 % si nie je istých. Dve tretiny (66 %, +1) sa domnievajú, že uprednostňovanie a korupcia bránia hospodárskej súťaži, hoci 25 % nesúhlasí a 9 % nemá názor. Mierna väčšina (50 %, -3) si myslí, že úspech v podnikaní často závisí od politických konexií, zatiaľ čo viac ako štyria z desiatich (42 %, +3) nesúhlasia a 8 % si nie je istých (ECa – Eurobarometer, 2023: 16).

QA15. Please tell whether you agree or disagree with each of the following?
(% - EU27)

Zdroj: (ECa – Eurobarometer, 2023: 16)

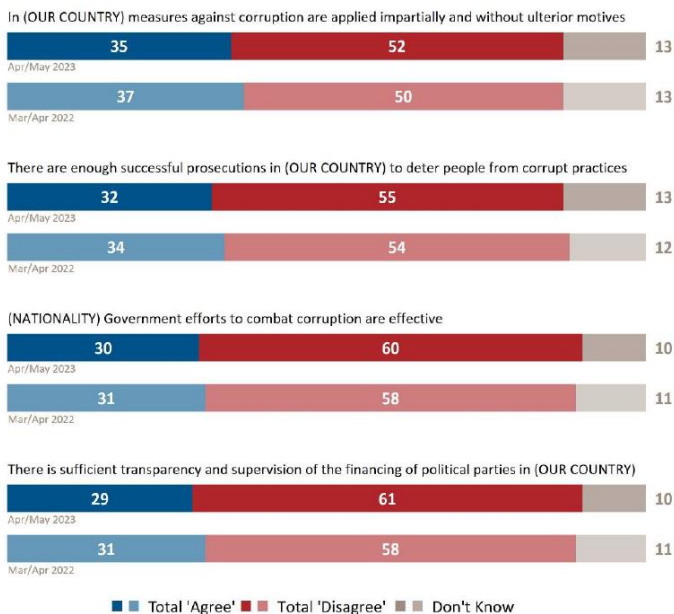
V porovnaní s rokom 2022 sa menej ako štyria z desiatich respondentov (35 %, -2 percentuálne body) domnievajú, že protikorupčné opatrenia sa uplatňujú nestranne a bez postranných úmyslov, zatiaľ čo väčšina (52 %, +2) nesúhlasí a 13 % zostáva nerozhodnutých.

O niečo viac ako jedna tretina (32 %, -2) si myslí, že existuje dostatočný počet úspešných trestných stíhaní na odvrátenie korupčných praktík, pričom viac ako polovica (55 %, +1) nesúhlasí a 13 % (+1) si nie je istých.

Traja z desiatich respondentov (30 %, -1) súhlasia s tým, že úsilie ich národnej vlády v boji proti korupcii je účinné. Naproti tomu významná väčšina šiestich z desiatich (60 %, +2) nesúhlasí, čo odráža pozoruhodný päťbodový nárast nespokojnosti od roku 2022. Medzitým je 10 % (-1) nerozhodnutých.

Približne traja z desiatich (29 %, -1) sa domnievajú, že existuje primeraná transparentnosť a dohľad nad financovaním politických strán v ich krajine. Čoraz väčšia väčšina (61 %, +3) však nesúhlasí, zatiaľ čo 10 % (-1) zostáva neistých (ECa – Eurobarometer, 2023: 17).

QA15. Please tell whether you agree or disagree with each of the following?
 (% - EU27)

Zdroj: (ECa – Eurobarometer, 2023: 16)

1.5 Korupcia vo verejných inštitúciách

Korupcia vo verejných inštitúciách v rámci Európskej únie (EÚ) zostáva významnou výzvou, ktorá ovplyvňuje správu vecí verejných, hospodársky rozvoj a dôveru verejnosti v členských štátoch. Zatiaľ čo závažnosť a formy korupcie sa môžu v jednotlivých krajinách líšiť, medzi bežné problémy patrí úplatkárstvo, zneužívanie verejných financií, rodinkárstvo, zvyhodňovanie a neprehľadné prepojenia medzi politikou a biznisom.

74% (no change since 2022)
National public institutions

73% (+1 pt since 2022)
Local or regional public institutions

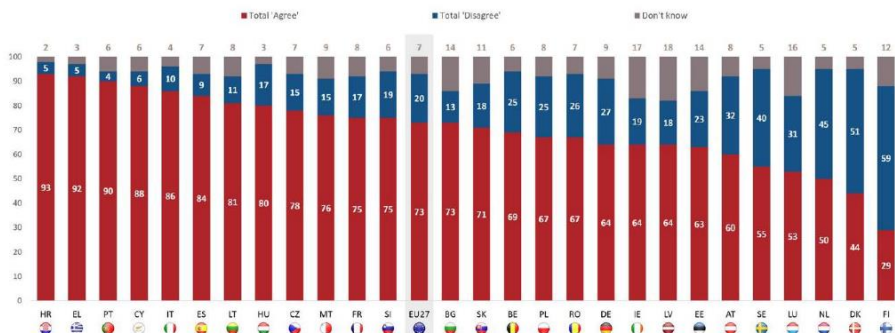
60% (-1 pt since 2022)
Corruption is part of the business culture

Zdroj: ECb – Eurobarometer, 2023

V 24 členských štátoch EÚ sa väčšina respondentov domnieva, že v **miestnych alebo regionálnych verejných inštitúciách** ich krajiny existuje korupcia, hoci úroveň zhody sa výrazne líši. V Chorvátsku (93 %), Grécku (92 %) a Portugalsku (90 %) zdieľa tento názor najmenej deväť z desiatich. Naopak, najnižšiu úroveň obáv vykazuje Fínsko, kde menej ľudí súhlasí (29 %) ako nesúhlasí (59 %), že existuje korupcia. Podobne v Dánsku menej respondentov verí v rozšírenú korupciu (44 % súhlasí vs. 51 % nesúhlasí).

V 12 členských štátoch sa od roku 2022 zvýšilo presvedčenie, že korupcia existuje v miestnych alebo regionálnych inštitúciách, pričom najväčší nárast zaznamenali Francúzsko (75 %, +8 percentuálnych bodov) a Malta (76 %, +8). Naopak, 11 krajín zaznamenalo pokles tohto vnímania, najvýraznejší zaznamenalo Rumunsko (67 %, -11), a Lotyšsko (64 %, -8). V Grécku (92 %), Chorvátsku (93 %), Španielsku (84 %) a v SR (71 %) sa názory nezmenili (ECa – Eurobarometer, 2023).

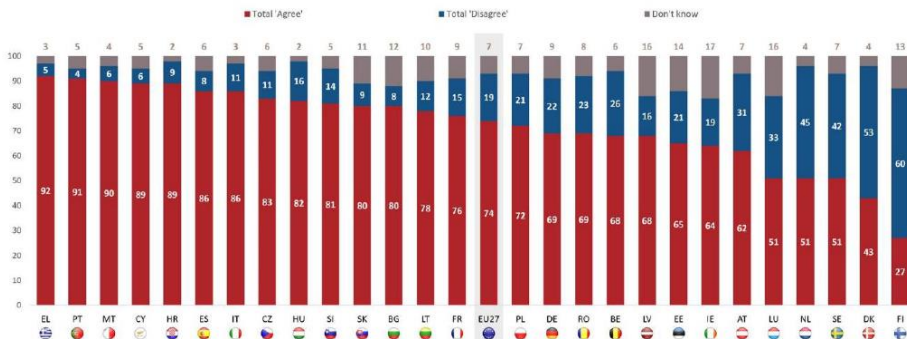
QA15.1 Please tell whether you agree or disagree with each of the following?
 (% - There is corruption in the local or regional public institutions in (OUR COUNTRY))

Zdroj: (ECa – Eurobarometer, 2023: 18)

V 25 členských štátoch EÚ sa väčšina respondentov domnieva, že v **národných verejných inštitúciách** ich krajiny existuje korupcia. Rozsah dohody sa značne líši, od 92 % v Grécku, 91 % v Portugalsku a 90 % na Malte až po iba 27 % vo Fínsku. Celkovo existuje 14 krajín, kde s týmto názorom súhlasia aspoň tri štvrtiny opýtaných. Od roku 2022 zaznamenalo 12 krajín nárast zhody, že národné verejné inštitúcie sú skorumpované, pričom najväčší nárast zaznamenali Malta (90 %, +16 percentuálnych bodov) a Estónsko (65 %, +8). Naopak, pokles zhody zaznamenalo 12 krajín, najmä Rumunsko (69 %, -9) a Lotyšsko (68 %, -7). Názory zostali nezmenené na Slovensku (80 %), Litve (78 %) a Poľsku (72 %) (ECa – Eurobarometer, 2023).

QA15.2. Please tell whether you agree or disagree with each of the following?
 (% - There is corruption in the national public institutions in (OUR COUNTRY))

Zdroj : (ECa – Eurobarometer, 2023: 18)

1.6 Podplácanie a využívanie kontaktov

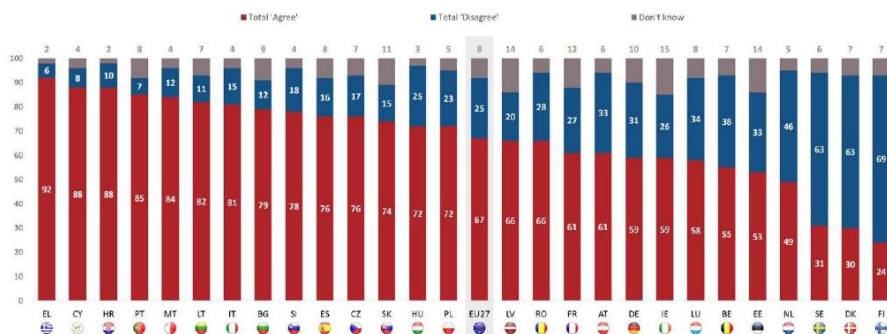
V 23 členských štátoch EÚ sa väčšina respondentov domnieva, že úplatkárstvo a využívanie osobných kontaktov sú často najjednoduchšími spôsobmi prístupu k určitým verejným službám v ich krajine. Tento názor prevláda najmä v Grécku (92 %) a takmer rovnako rozšírený na Cypre a v Chorvátsku (v oboch prípadoch 88 %).

Naopak, v troch členských štátoch s týmto tvrdením súhlasí menšina respondentov: Fínsko (24 % súhlasí, zatiaľ čo 69 % nesúhlasí), Dánsko (30 % súhlasí vs. 63 % nesúhlasí) a Švédsko (31 % súhlasí vs. 63 % nesúhlasím).

V porovnaní s rokom 2022 sa respondenti v ôsmich krajinách s väčšou pravdepodobnosťou domnievajú, že na získanie verejných služieb sú potrebné úplatky a kontakty, pričom najvýraznejší nárast

bol zaznamenaný na Malte (84 %, +7), Portugalsku (74 %, +4) a Estónsku (59 %, +4). V 18 krajinách však súhlas s týmto názorom klesol, pričom najväčší pokles bol zaznamenaný v Belgicku (55 %, -10), Lotyšsku (66 %, -10) a Rumunsku (66 %, -10). V Taliansku (81 %) nebola zaznamenaná žiadna zmena (ECa – Eurobarometer, 2023: 19).

QA15.9 Please tell whether you agree or disagree with each of the following?
(% - Bribery and the use of connections is often the easiest way to obtain certain public services in (OUR COUNTRY))

Zdroj: (ECa – Eurobarometer, 2023: 19)

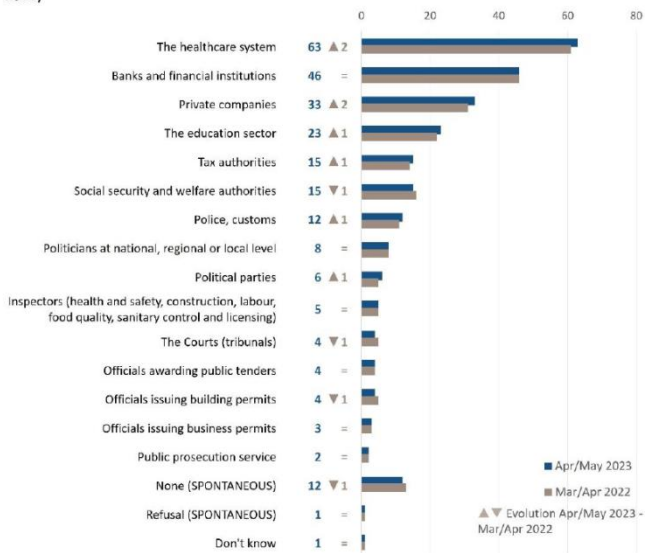
1.7 Kontakt s inštitúciami a výskyt úplatkárstva

Je oveľa pravdepodobnejšie, že Európania za posledných 12 mesiacov interagovali so systémom zdravotnej starostlivosti ako s akoukoľvek inou inštitúciou. Respondenti boli požiadaní o ich kontakt s 15 verejnými alebo súkromnými inštitúciami v ich krajine počas tohto obdobia.

Systém zdravotnej starostlivosti uviedlo 63 % (+ 2 percentuálne body), čím sa stal jedinou inštitúciou s interakciou, ktorú uviedla viac ako polovica respondentov, pričom úroveň kontaktov sa výrazne zvýšila od roku 2022. Viac ako štyria z desiatich (46 %) mali kontakt s bankami a finančnými inštitúciami a každý tretí (33 %, +2) interagoval so súkromnými spoločnosťami. Sektor vzdelávania uviedlo 23 % (+1), čím sa zamerali na inštitúcie, na ktoré sa obrátil aspoň jeden z piatich respondentov. Kontakt s orgánmi sociálneho zabezpečenia a sociálnej starostlivosti uviedol viac ako každý desiaty (15 %, -1), rovnako ako kontakt s daňovými úradmi (15 %, +1) a políciou alebo colnými úradmi (12 %, +1).

Menej ako jeden z desiatich respondentov uviedol kontakt na zvyšných osem inštitúcií vrátane politikov (8 %), politických strán (6 %, +1), súdov (5 %), inšpektorov (5 %), úradníkov vydávajúcich stavebné povolenia (4 %, -1), úradníci zadávajúci verejnú súťaž (4 %), úradníci vydávajúci povolenia na podnikanie (3 %) a prokuratúru (2 %). Viac ako každý desiaty (12 %, -1) uviedol, že s týmito inštitúciami nebol za posledný rok v žiadnom kontakte Zdroj: (ECa – Eurobarometer, 2023: 27).

QA9a Over the last 12 months, have you had any contact with any of the following in (OUR COUNTRY)?
(MULTIPLE ANSWERS POSSIBLE)
(% - EU27)

Zdroj: (ECa – Eurobarometer, 2023: 27)

1.8 Oznamovanie korupcie

Viac ako osem z desiatich jednotlivcov, ktorí zažili alebo boli svedkami korupcie, ju nenahlásili. Len 14 % (-1 percentuálny bod od roku 2022) respondentov, ktorí sa stretli s korupciou za posledných 12 mesiacov, uviedlo, že ju nahlásili. Prevažná väčšina (85 %) sa rozhodla neoznámiť svoje skúsenosti. V šiestich krajinách to uviedla viac ako štvrtina tých, ktorí čelili alebo boli svedkami korupcie. Najvyššia miera hlásení bola zaznamenaná vo Švédsku (44 %), Holandsku (40 %) a Belgicku (33 %). Naopak, najnižšia miera hlásení bola zaznamenaná v Nemecku a na Slovensku (oboje 4 %),

ako aj v Grécku, Litve, na Malte (po 5 %) a v Česku (6 %). Regionálna analýza odhaľuje, že respondenti z členských štátov EÚ, ktoré pristúpili pred rokom 2004 (22 %), mali dvakrát vyššiu pravdepodobnosť, že nahlásia korupciu v porovnaní s tými z krajín, ktoré sa stali členmi v roku 2004 alebo neskôr (11 %). Okrem toho u jednotlivcov žijúcich v krajinách eurozóny bola len o niečo vyššia pravdepodobnosť, že nahlásili korupciu ako u osôb žijúcich mimo eurozóny (17 % oproti 15 %) (ECa – Eurobarometer, 2023: 31).

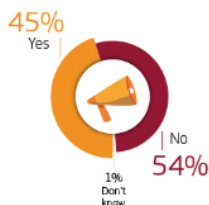
QA13 Did you report it to anyone or not?
(% - EU27)

(Apr/May 2023 – Mar/Apr 2022)

Zdroj: ECa – Eurobarometer, 2023: 27

Less than half of Europeans know where to report a case of corruption

Europeans believe that cases of corruption are not reported because...

Zdroj: ECb – Eurobarometer, 2023

1.9 Hlavné zistenia osobitného prieskumu Eurobarometer 534

Na základe výsledkov vyhľadávania uvádzame niekoľko kľúčových zistení zo špeciálneho prieskumu Eurobarometer 534 o korupcii v EÚ:

1. Korupcia zostáva pre občanov EÚ vážnym problémom. **70 % Európanov sa domnieva, že korupcia je v ich krajine rozšírená**, čo je **2 % nárast** v porovnaní s prieskumom z predchádzajúceho roka.
2. **45 % Európanov sa domnieva, že miera korupcie v ich krajine sa zvýšila.**
3. **60 % európskych občanov si myslí, že úsilie ich vlády v boji proti korupcii nie je účinné.**

4. 64 % Európanov si myslí, že korupcia je neprijateľná.

5. Výsledky prieskumu ukazujú, že korupcia je naďalej vnímaná ako **významný problém v členských štátoch EÚ**, a to aj napriek pretrvávajúcemu úsiliu bojovať proti nej.

6. V porovnaní s prieskumom z predchádzajúceho roka sa mierne zvýšilo percento Európanov, ktorí veria, že korupcia je v ich krajine rozšírená.

7. Údaje naznačujú, že mnohí **občania EÚ nie sú spokojní s protikorupčným úsilím svojich vlád** a domnievajú sa, že sú potrebné účinnejšie opatrenia (ECa – Eurobarometer, 2023: 27; ECb – Eurobarometer, 2023).

Tieto zistenia poukazujú na **pretrvávajúci problém korupcie v EÚ a potrebu neustáleho úsilia o riešenie** tohto problému **na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ**. Zatiaľ čo v niektorých členských štátoch EÚ pretrvávajú obavy týkajúce sa právneho štátu, správa zohrala kľúčovú úlohu pri podpore zmien a podpore pozitívnych reforiem. **V skutočnosti bolo plne alebo čiastočne naplnených 65 % minuloročných odporúčaní**. To dokazuje, že v členských štátoch prebieha značné úsilie na implementáciu návrhov z predchádzajúceho roka. Vzhľadom na to, že reformy na posilnenie právneho štátu si vyžadujú čas, predstavuje to značný pokrok za jediný rok. V niektorých krajinách však **pretrvávajú systémové**

problémy. Navrhovaný balík obsahuje oznámenie, ktoré hodnotí situáciu v celej EÚ a v kapitolách 27 krajín s podrobným popisom pozoruhodného vývoja v každom členskom štáte od júla 2022. V správe sa hodnotí pokrok v súvislosti s minuloročnými odporúčaniami a opäť sa uvádzajú konkrétne návrhy na zlepšenie. Správa sa zameriava na **štyri kľúčové oblasti**: národné justičné systémy, protikorupčné rámce, pluralita médií a iné inštitucionálne kontroly a rovnováhy.

a. Reformy súdnictva

Reformy súdnictva zostali v minulom roku hlavnou prioritou politického programu, pričom mnohé členské štáty dosiahli pokrok v súvislosti s odporúčaniami na rok 2022 a implementovali reformy v rámci nástroja na obnovu a odolnosť (RRF). Niekoľko členských štátov urobilo významný pokrok alebo dokončilo kľúčové reformy na posilnenie nezávislosti súdnictva. Ide o legislatívne zmeny na posilnenie nezávislosti a efektívnosti súdnych rád, zlepšenie procesov menovania sudcov a snahy o zlepšenie fungovania ich najvyšších súdov. Niektoré krajiny tiež podnikajú kroky na posilnenie autonómie prokuratúry.

Členské štáty zaviedli aj opatrenia zamerané na zlepšenie účinnosti a kvality súdnictva, ako aj na zabezpečenie lepšieho prístupu k spravodlivosti. Investície do justičných systémov pokračovali, hoci v niektorých krajinách existovali obavy o pri

odmeňovaní sudcov a prokurátorov alebo ťažkosti pri náboe kvalifikovaného justičného personálu. Napriek pokroku v niekoľkých členských štátoch pretrvávajú štrukturálne problémy súvisiace s nezávislosťou súdnictva. Odporúčania pre oblasť spravodlivosti z roku 2023 sa zaoberajú výzvami, ako je potreba záruk v procesoch menovania sudcov, reformy zloženia súdnych rád, posilnenie autonómie prokuratúry a zabezpečenie primeraných zdrojov pre súdnictvo vrátane spravodlivých platov pre sudcov a prokurátorov.

b. Protikorupčné rámce

Korupcia je aj naďalej veľkým problémom občanov EÚ aj podnikov. Špeciálny prieskum Eurobarometra o postojoch občanov ku korupcii v EÚ z roku 2023 odhaľuje, že rastúca väčšina občanov (70 %) a podnikov (65 %) sa podľa prieskumu Eurobarometer o postojoch podnikov ku korupcii v EÚ domnieva, že korupcia je rozšírená v ich krajine. Európania sa stávajú čoraz skeptickejšími, pokiaľ ide o národné úsilie v boji proti korupcii, pričom približne 67 % ľudí si myslí, že prípady korupcie na vysokých miestach nie sú primerane stíhané. V reakcii na to viaceré členské štáty zaviedli opatrenia v súlade s odporúčaniami správy o právnom štáte z roku 2022 o boji proti korupcii. Mnohí zaviedli reformy trestného práva na posilnenie boja proti korupcii. Zatiaľ čo niektoré krajiny si udržali dobré výsledky vo vyšetrovaní, stíhaní a trestaní korupcie na vysokej

úrovni, iné posilnili kapacitu orgánov činných v trestnom konaní poskytnutím dodatočných zdrojov a špecializácie.

V oblasti prevencie niekoľko členských štátov aktualizovalo alebo reviduje svoje existujúce protikorupčné stratégie a akčné plány. Iné krajiny podnikli kroky na posilnenie rámcov integrity, ako je vytvorenie alebo aktualizácia kódexov správania a regulácie lobingu. Tohtoročné odporúčania sa zameriavajú na posilnenie preventívnych opatrení, najmä v oblastiach ako lobing a konflikty záujmov, ako aj na zabezpečenie efektívneho vyšetrovania a stíhania prípadov korupcie.

Vo väčšine členských štátov sa od verejných činiteľov vyžaduje, aby zverejňovali svoje aktíva, hoci rozsah, transparentnosť a dostupnosť zverejnených informácií sa líšia. Účinnosť overovania a presadzovania sa v jednotlivých krajinách tiež líši. V niektorých členských štátoch sa vyšetrovanie a trestné stíhanie korupcie predlžuje a stále chýbajú spoľahlivé výsledky, najmä v prípadoch na vysokej úrovni. Na podporu jednotnejšieho a efektívnejšieho prístupu ku korupcii v celej EÚ Komisia v máji 2023 navrhla nové právne predpisy na úrovni EÚ o korupcii.

c. Sloboda a pluralita médií

Niekoľko členských štátov zaviedlo, posilnilo alebo diskutuje o opatreniach na zlepšenie bezpečnosti a pracovných podmienok novinárov, pričom vychádzajú z nedávnych iniciatív Komisie, ako je

odporúčanie o zabezpečení ochrany, bezpečnosti a posilnenia postavenia novinárov, ako aj odporúčanie o ochrane novinárov a ochrancov ľudských práv pred zjavne neopodstatnenými alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami. Od poslednej správy niektoré členské štáty prijali právne predpisy na zvýšenie transparentnosti vlastníctva médií a podnikli kroky na zvýšenie nezávislosti alebo rozšírenie pôsobnosti svojich regulačných orgánov pre médiá. Zostáva však niekoľko problémov, najmä pokiaľ ide o nedostatočnú transparentnosť pri prideľovaní štátnej reklamy, konflikty záujmov a prístup k verejným dokumentom – kľúčové obavy zdôraznené v správe, ktoré si vyžadujú viac pozornosti. Zatiaľ čo niektoré členské štáty začali s reformami na posilnenie nezávislosti svojich verejnoprávnych vysielateľov, v iných zostávajú výzvy v tejto oblasti neriešené.

Zistenia správy o slobode médií sú založené na viacerých zdrojoch vrátane Monitora plurality médií (MPM 2023), Platformy Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov a Platformy Mapping Media Freedom Platform. Komisia vydala sériu odporúčaní, ktoré sa okrem iného týkajú transparentnej a spravodlivej distribúcie štátnej reklamy, nezávislého riadenia verejnoprávnych médií, opatrení na zvýšenie bezpečnosti novinárov a práva na prístup k verejným dokumentom. V septembri 2022 Komisia navrhla zákon o slobode médií, o ktorom sa v súčasnosti

rokuje. Cieľom týchto právnych predpisov je vytvoriť záruky na ochranu plurality médií a redakčnej nezávislosti na úrovni EÚ.

d. Inštitucionálne brzdy a protiváhy

Členské štáty naďalej zvyšujú kvalitu svojich legislatívnych procesov a zapájajú zainteresované strany do tohto úsilia, čo je trend zaznamenaný v predchádzajúcich správach o právnom štáte. Ústavné sudy sú aj naďalej životne dôležité pri zabezpečovaní kontroly a rovnováhy a prijali významné rozhodnutia týkajúce sa štruktúry vnútroštátnych súdnych systémov. V niekoľkých členských štátoch sa ďalej posilnil štatút národných inštitúcií pre ľudské práva, ombudsmanov a iných nezávislých orgánov. Vo väčšine členských štátov funguje občianska spoločnosť v priaznivom prostredí a niektoré prijímajú ďalšie kroky na poskytnutie ďalšej podpory.

V niektorých členských štátoch však ešte stále neexistuje formálny rámec pre konzultácie so zainteresovanými stranami alebo sa dôsledne neuplatňuje. Organizácie občianskej spoločnosti a obhajcovia ľudských práv naďalej čelia problémom vrátane problémov s financovaním a obmedzením ich schopnosti fungovať. V niekoľkých krajinách sa tiež objavili obavy týkajúce sa pokračujúceho využívania núdzových právomocí.

Správa obsahuje aktuálne informácie o vykonávaní rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva v členských štátoch, zaoberá sa aj reakciami vnútroštátnych kontrol a protiváh na

používanie spywaru. Na riešenie týchto výziev Komisia zopakovala odporúčania, ktoré zostávajú čiastočne alebo úplne neriešené, a v prípade potreby vydala nové odporúčania. Patrí medzi ne zabezpečenie efektívneho zapojenia zainteresovaných strán do legislatívneho procesu, zriadenie a riadne fungovanie akreditovaných národných inštitúcií pre ľudské práva a zabezpečenie podporného a otvoreného prostredia pre občiansku spoločnosť (EK, Tlačová správa, 2023).

Očakáva sa, že v budúcnosti bude pridaná **piata kapitola** – na základe politických usmernení na roky 2024 – 2029, ktorá bude pokrývať „rozmer jednotného trhu“, ktorý sa bude zaoberať otázkami právneho štátu, ktoré ovplyvňujú spoločnosti, najmä malé a stredné podniky (MSP) (CEPS, 2024: 137).

2. EXISTUJÚCI PRÁVNY RÁMEC EÚ

Protikorupčný balík, ktorý Európska komisia predstavila v máji 2023, zdôrazňuje pokračujúce zameranie sa na boj proti korupcii v celej EÚ. S cieľom riešiť nezrovnalosti a roztrieštenosť v rámci vnútroštátnych právnych systémov sa navrhovaná nová Smernica EÚ o boji proti korupcii zameriava na podporu väčšieho zosúladenia na európskej úrovni. Využitím „nevýhradnej“ právomoci

EÚ v trestných veciach sa Smernica snaží spoločne riešiť závažné trestné činy korupcie, najmä vzhľadom na ich potenciálny cezhraničný charakter. Niektorí odborníci však vyjadrili obavy, že niektoré ustanovenia smernice nemusia plne rešpektovať zásadu proporcionality, prejavujú nadmernú tendenciu porovnávať reakcie na korupciu vo verejnom aj súkromnom sektore a riskujú oslabenie základných zásad trestného práva, ako napr. zákonnosť a potrebná úroveň jasnosti, pokiaľ ide o trestné činy (Bellingeri – Luppi, 2023).

Korupcia nemá všeobecne akceptovanú definíciu kvôli rozdielom v kultúrnych normách a kontextoch; to, čo sa v jednej spoločnosti považuje za korupčné správanie, sa v inej nemusí rovnako vnímať. Dokonca aj široko používaná definícia – zneužívanie moci na súkromný zisk – nemusí zahŕňať všetky formy tajnej dohody a vykorisťovania (Bakowski, 2022). Okrem právnej perspektívy korupcie, ktorá sa často zameriava na aktívne a pasívne úplatkárstvo, možno korupciu vnímať ako širší sociálno-ekonomický problém, ktorý sa prejavuje rôznymi praktikami, ako sú:

- 1. Konflikt záujmov:** Nastáva vtedy, keď má jednotlivec súkromný záujem, ktorý by mohol zasahovať do jeho profesionálnych povinností, čo by viedlo k rozhodnutiam urobeným pre osobný prospech namiesto verejného dobra.
- 2. Klientelizmus:** Zahŕňa vzájomnú výmenu zdrojov alebo výhod v nevyváženom mocenskom vzťahu medzi „patrónom“ a „klientom“, čo často vedie k závislosti a vykorisťovaniu.

3. Formy zvyhodňovania:

- **Nepotizmus a klientelizmus:** Zneužívanie oficiálneho postavenia na poskytovanie láskavostí, ako je zamestnanie, rodinným príslušníkom alebo priateľom, bez ohľadu na zásluhy.
- **Patronát:** Výber jednotlivcov na pracovné miesta alebo výhody na základe politickej príslušnosti, sociálnych väzieb alebo lojality namiesto kvalifikácie alebo schopností.

Aj keď takéto praktiky nemusia byť podľa zákona vždy považované za trestné, môžu mať významný negatívny vplyv na štáty a spoločnosti, najmä ak sa rozšíria. Toto správanie môže narušiť dôveru, zhoršiť ekonomickú efektívnosť, zakoreniť nerovnosť a oslabiť inštitucionálnu integritu. Škody, ktoré spôsobia, závisia od vplyvu a moci dotknutých jednotlivcov alebo subjektov. Uvedomujúc si tieto problémy, EÚ od roku 1997 postupne uzákonila regulačné opatrenia na riešenie a zmiernenie rôznych foriem korupcie. Tieto ustanovenia odrážajú rastúce chápanie zložitosti korupcie a jej širších spoločensko-politických rozmerov. Návrh novej protikorupčnej smernice Európskej komisie z roku 2023 sa snaží ešte viac posilniť toto úsilie zavedením opatrení zameraných na harmonizáciu protikorupčných zákonov a zabezpečenie ráznejšej reakcie na

korupciu v celej EÚ. Nasledujúce časti tejto analýzy budú skúmať vývoj týchto ustanovení a analyzovať kľúčové črty nedávneho návrhu na zabezpečenie konzistentného a efektívneho prístupu k boju proti korupcii v rámci EÚ (Bellingeri – Luppi, 2023).

Právny protikorupčný rámec Európskej únie sa v priebehu času výrazne vyvíjal s cieľom vytvoriť spoločné normy a postupy medzi členskými štátmi. Zavedené právne nástroje zdôrazňujú záväzok EÚ bojovať proti korupcii na vnútroštátnej aj nadnárodnej úrovni. Tu je stručný prehľad hlavných komponentov:

1. Dohovor o boji proti korupcii predstaviteľov EÚ a členských štátov z roku 1997: Cieľom tohto dohovoru je kriminalizovať činy korupcie páchané úradníkmi EÚ a vnútroštátnymi úradníkmi v kontexte inštitucionálneho rámca EÚ. Bol to jeden z prvých krokov k zabezpečeniu komplexného riešenia korupcie verejných činiteľov v celej EÚ.¹

2. Rámcové rozhodnutie Rady z roku 2003 o boji proti korupcii v súkromnom sektore: Tento rámec kriminalizuje aktívne úplatkárstvo (ponúkanie alebo poskytovanie úplatkov) aj pasívne úplatkárstvo (požadovanie alebo prijímanie úplatkov) v súkromnom sektore. Slúži na riešenie korupcie mimo verejnej

¹ Convention drawn up on the basis of Article K.3 (2) (c) of the Treaty on European Union on the fight against corruption involving officials of the European Communities or officials of Member States of the European Union OJ C 195, 25.6.1997, 2.

sféry, pričom odráža, že EÚ uznáva škodlivý vplyv korupcie na súkromné podniky a hospodársku spravodlivosť.²

3. Rozhodnutie Rady z roku 2008 o sieti kontaktných miest proti korupcii: Týmto rozhodnutím sa vytvorila sieť kontaktných miest v členských štátoch s cieľom podporiť spoluprácu, výmenu informácií a koordináciu medzi orgánmi zapojenými do boja proti korupcii.³

4. Smernica (EÚ) 2017/1371 o boji proti podvodom vo finančných záujmoch Únie (smernica PIF): Smernica PIF predstavuje významný míľnik v harmonizácii trestného práva na ochranu finančných záujmov EÚ. Nahradila dohovor PIF z roku 1995 a stanovuje spoločné normy pre rôzne trestné činy vrátane podvodov, korupcie, prania špinavých peňazí a sprenevery s osobitným zameraním na ochranu finančných prostriedkov EÚ. Jednou z jej charakteristických črt je zameranie sa na cezhraničné podvody s daňou z pridanej hodnoty (DPH), ktoré spôsobujú škody vo výške najmenej 10 miliónov EUR, čím sa zdôrazňuje nadnárodný rozmer finančných trestných činov. Smernica PIF má priamy vplyv aj na prácu Európskej prokuratúry (EPPO), ktorá má jurisdikciu nad trestnými činmi

² Council Framework Decision 2003/568/JHA of 22 July 2003 on combating corruption in the private sector, OJ L 192, 31.7.2003, 54

³ Council Decision 2008/852/JHA of 24 October 2008 on a contact-point network against corruption, OJ L 301, 12.11.2008, 38. This Decision established a network of EU Member States contact points to prevent or suppress corruption. Its purpose is to improve cooperation between the authorities combatting corruption at the EU level. The network consists of the relevant authorities and agencies in each EU Member State and performs the following tasks: 1) providing a forum for the exchange of best practices and experiences in the prevention and suppression of corruption; 2) facilitating the creation and maintenance of contacts among its members.

súvisiacimi s PIF. Rozsah pôsobnosti EPPO je teda formovaný definíciami a trestnými normami smernice PIF, ako ich prijali členské štáty⁴ (Juszczak – Sason, 2017).

5. Vplyv Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (UNCAC): Európske protikorupčné opatrenia ovplyvnili aj medzinárodné rámce, najmä UNCAC, ktorá je jedinou právne záväznou globálnou protikorupčnou zmluvou. Dohovor UNCAC, ktorý bol prijatý v roku 2003 a nadobudol platnosť v roku 2005, má podstatný vplyv na formovanie politík a právnych predpisov EÚ, pričom podporuje komplexný a koordinovaný prístup k riešeniu korupcie na celom svete.

Napriek týmto nástrojom a prijatiu rôznych rámcov **zostávajú medzi členskými štátmi značné rozdiely**, pokiaľ ide o presadzovanie, rozsah a účinnosť protikorupčných opatrení. Napríklad rozdiely vo vnútroštátnych právnych predpisoch, inštitucionálnych kapacitách a politike vytvoria nezrovnalosti, ktoré spochybnia komplexné presadzovanie boja proti korupcii v rámci Únie. Táto fragmentácia si vyžaduje neustále úsilie o harmonizáciu a posilnenie právnych rámcov členských štátov so zameraním na zabezpečenie pevných a koherentných noriem v celej EÚ. Stavaním na existujúcich opatreniach a zlepšovaním

⁴ Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2017 on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of criminal law, OJ L 198, 28.7.2017, 29.

existujúcich opatrení, ako sú opatrenia zavedené smernicou PIF a EPPO, sa **legislatíva EÚ snaží vytvoriť jednotnejší front proti korupcii**, ktorý nielen rieši finančné a administratívne zneužívanie, ale tiež zmiernuje širšie sociálno-ekonomické dopady korupcie v spoločnosti (Bellingeri – Luppi, 2023).

3. NÁVRH EÚ NOVEJ SMERNICE EÚ O BOJI PROTI KORUPCII

Návrh smernice Európskej komisie o boji proti korupcii prostredníctvom trestného práva z mája 2023 predstavuje významný posun v prístupe EÚ k presadzovaniu boja proti korupcii, pričom zdôrazňuje potrebu konzistentnejšej a koordinovanejšej reakcie na korupciu vo všetkých členských štátoch. V tomto návrhu sa uznáva, že existujúce nástroje vrátane Dohovoru o boji proti korupcii z roku 1997, rámcového rozhodnutia Rady z roku 2003 o boji proti korupcii v súkromnom sektore a smernice PIF nesplnili v plnej miere svoje ciele. Cieľom navrhovanej smernice je harmonizovať spôsob, akým je korupcia definovaná a trestaná v rámci EÚ, a zabezpečiť, aby sa určité korupčné činy dôsledne považovali za trestné činy vo všetkých členských štátoch. Hlavným cieľom iniciatívy je štandardizovať

protikorupčnú legislatívu, ukladať účinné a odrádzajúce sankcie a podporovať koherentnú celoeurópsku reakciu na boj proti korupcii.⁵

Medzi kľúčové prvky navrhovanej smernice Komisie a širšej protikorupčnej stratégie patria:

1. Posilnená právna harmonizácia: Cieľom smernice je vytvoriť jednotný právny rámec na boj proti korupcii zabezpečením toho, aby sa konkrétne činy – či už vo verejnom alebo súkromnom sektore – uznávali ako trestné činy vo všetkých členských štátoch. Táto jednotnosť bude riešiť súčasné nezrovnalosti, ktoré podkopávajú kolektívne protikorupčné úsilie v rámci EÚ.

2. Posilnenie sankcií a presadzovania práva: Účelom účinných, primeraných a odrádzajúcich sankcií je vytvoriť odstrašujúci účinok a zabezpečiť, aby sa korupčné praktiky stretli s prísnymi dôsledkami, ktoré odrádzajú od ich výskytu.

3. Integrácia protikorupčných opatrení: Návrh zdôrazňuje začlenenie protikorupčných hľadísk do navrhovania a vykonávania politík a programov EÚ. Cieľom tohto preventívneho prístupu je riešiť korupciu pri jej koreňoch podporovaním „kultúry integrity“ v rámci členských štátov.

⁵ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on combating corruption, replacing Council Framework Decision 2003/568/JHA and the Convention on the fight against corruption involving officials of the European Communities or officials of Member States of the European Union and amending Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council, COM (2023) 234 final, 5 May 2023.

4. Podpora vnútroštátnych protikorupčných snáh:

Komisia plánuje posilniť capacity členských štátov na boj proti korupcii prostredníctvom legislatívnej podpory, usmernení a iných cielených opatrení. Každoročný cyklus správy o právnom štáte bude naďalej slúžiť ako kľúčový mechanizmus na identifikáciu výziev, sledovanie pokroku a vydávanie odporúčaní členským štátom v ich protikorupčnom úsilí.

5. Návrh režimu sankcií SZBP: Smernicu dopĺňa návrh Vysokého predstaviteľa (s podporou Komisie) na vytvorenie režimu sankcií v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) špecificky zameraných na závažné korupčné činy na celom svete. Táto iniciatíva dokazuje odhodlanie EÚ bojovať proti korupcii za jej hranicami, pričom je v súlade so širším globálnym úsilím o potláčanie korupčných praktík (Wahl, 2023).

6. Zameranie na prevenciu a kultúrnu zmenu:

Zdôrazňovaním preventívnych opatrení a podporovaním kultúry integrity vo verejnom aj súkromnom sektore sa iniciatíva zameriava na vytvorenie prostredia, v ktorom je korupcia menej tolerovaná a ľahšie sa rieši.

Smernica predstavuje holistický prístup, ktorý sa nezameriava len na presadzovanie práva, ale aj na preventívne opatrenia, pričom zdôrazňuje odhodlanie EÚ vykoreniť korupciu vo všetkých jej formách. Vytváraním prísnejších a konzistentnejších právnych noriem sa EÚ snaží posilniť dôveru vo svoje inštitúcie, chrániť verejné prostriedky a podporovať spravodlivú hospodársku súťaž. Úspech smernice však bude závisieť od ochoty a schopnosti členských štátov implementovať tieto zmeny jednotne a od zabezpečenia toho, aby mechanizmy presadzovania boli robustné a efektívne koordinované naprieč národnými hranicami (Bellingeri – Luppi, 2023).

Legislatívna iniciatíva Európskej komisie zameraná na aktualizáciu protikorupčného rámca EÚ sa zameriava na riešenie pretrvávajúcich problémov v oblasti vnútroštátneho presadzovania práva a cezhraničnej spolupráce pri súčasnom zosúladení s medzinárodnými normami vrátane noriem stanovených v Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii (UNCAC). Hoci táto iniciatíva predstavuje pozitívny krok smerom k silnejšiemu a zjednotenému úsiliu v boji proti korupcii v celej EÚ, prináša aj výzvy a potenciálne problémy, ktoré si zaslúžia ďalšiu kontrolu.

3.1 Kľúčové výzvy a rezervy v národnom presadzovaní

Medzi hlavné výzvy a rezervy v presadzovaní vnútroštátnych právnych predpisov v oblasti boja proti korupcii v rámci EÚ patria:

1. Dĺžka súdneho konania a obmedzenia: Jednou z hlavných prekážok v boji proti korupcii je príliš dlhé trvanie súdnych konaní v niektorých členských štátoch. Zdlhavé právne procesy môžu brániť včasnej spravodlivosti, viesť k oslabeniu dôkazov a prispieť k nedôvere verejnosti v justičný systém. Krátke premlčacie lehoty môžu navyše viesť k neschopnosti stíhať dlhotrvajúce alebo zložité korupčné prípady, čo ešte viac podkopáva zodpovednosť.

2. Imunita a pravidlá privilégií: V mnohých členských štátoch predstavujú pravidlá o imunitе niektorých funkcionárov alebo úradníkov prekážky pri vyšetrovaní a stíhaní korupcie. Rozsah a povaha takejto ochrany imunity sa v rámci EÚ značne líši, čo vytvára mozaiku vynucovacích schopností, ktoré môžu chrániť korupčné činy pred kontrolou.

3. Obmedzené zdroje: Obmedzené finančné a ľudské zdroje v rámci orgánov činných v trestnom konaní a súdnych inštitúcií predstavujú významné výzvy pre efektívne vyšetrovanie, stíhanie a rozhodovanie prípadov korupcie.

Tieto obmedzenia sú obzvlášť akútne v členských štátoch s menšími rozpočtami alebo vyšším počtom prípadov korupcie, čo podkopáva konzistentné úsilie o presadzovanie postihov.

4. Nedostatok špecializovaného školenia: Protikorupčné úsilie si často vyžaduje vysoko špecializované odborné znalosti v oblastiach, ako sú finančné trestné činy, forenzné účtovníctvo, získavanie digitálnych dôkazov a zložité právne rámce. Obmedzené možnosti odbornej prípravy pre prokurátorov, sudcov a príslušníkov orgánov činných v trestnom konaní môžu brániť efektívnemu riešeniu prípadov korupcie.

5. Obmedzené vyšetrovacie právomoci: V niektorých členských štátoch môže byť rozsah vyšetrovacích právomocí udelených protikorupčným orgánom obmedzený alebo v rozpore s osvedčenými postupmi. To zahŕňa otázky týkajúce sa prístupu k finančným záznamom, vykonávania dohľadu a zhromažďovania dôkazov včas a zákonným spôsobom.

Riešenie týchto výziev je nevyhnutné na zlepšenie vnútroštátnych mechanizmov presadzovania práva proti korupcii a na zabezpečenie toho, aby boli celoeurópske protikorupčné iniciatívy účinné.

3. 2 Ďalšie potenciálne problémy a výzvy s návrhom smernice

Návrh novej smernice EÚ o boji proti korupcii, ktorej cieľom je posilniť protikorupčné opatrenia v členských štátoch, predstavuje niekoľko potenciálnych problémov a výziev:

1. Proporcionalita a právna istota: Hoci je potrebné zosúladiť sankcie, navrhovaná smernica musí vyvážiť účinné odrádzanie a proporcionalitu. Príliš prísne alebo široké sankcie by mohli viesť k sporom o spravodlivosť a zákonnosť, najmä ak by sa v rôznych členských štátoch uplatňovali nejednotne. Zabezpečenie právnej istoty je kľúčové tak pre účinné presadzovanie, ako aj pre dodržiavanie základných práv.

2. Rovnaké zaobchádzanie s korupciou vo verejnom a súkromnom sektore: Prístup Komisie k liečbe korupcie vo verejnom a súkromnom sektore podobne vyvoláva obavy z proporcionality a presadzovania v konkrétnom kontexte. Aj keď sú obe formy korupcie škodlivé, často sa prejavujú odlišne a môžu si vyžadovať prispôsobené reakcie.

3. Praktické nedostatky v implementácii: Aj keď sa prijímú harmonizované právne predpisy, praktická schopnosť členských štátov implementovať a presadzovať tieto normy sa

výrazne líši. Bez dostatočných zdrojov, školení a inštitucionálnej podpory môžu byť zamýšľané účinky smernice oslabené.

4. Zachovanie národných právnych tradícií: Úsilie o harmonizáciu právnych noriem musí rešpektovať národné právne tradície a rámce. Existuje riziko odporu alebo výziev zo strany členských štátov s odlišnými právnymi systémami, čo by mohlo skomplikovať alebo oddialiť účinnú implementáciu (De Schamp – Stiegel, 2023).

5. Ťažkosti pri hľadaní spoločnej definície: *„Aj keď je korupcia nadnárodným javom, hľadanie spoločnej definície v právnych rámcoch je neustálou výzvou. Preto návrh Komisie sleduje tradičný prístup, ktorý spočíva v kategorizácii konkrétnych prejavov korupcie v širšom zmysle slova: sprenevera finančných prostriedkov (článok 9)¹⁵; obchodovanie s vplyvom (článok 10); zneužívanie funkcií (čl. 11); marenie spravodlivosti (článok 12); a obohacovanie sa prostredníctvom trestných činov korupcie (článok 13); tieto trestné činy sú doplnené pravidlami o akcesorickom správaní (t. j. podnecovanie, napomáhanie a navádzanie a pokus – čl. 14)“* (Bellingeri – Luppi, 2023).

6. Chýbajúce posúdenie vplyvu⁶: „návrh sa výnimočne predkladá bez sprievodného posúdenia vplyvu. Okrem toho nie je pravdepodobné, že iniciatíva bude mať významné hospodárske, environmentálne alebo sociálne vplyvy a náklady; ani tie, ktoré si vyžadujú značné výdavky. Zároveň by to malo byť prínosom pre ekonomiku a spoločnosť ako celok. Tento prístup možno kritizovať z viacerých hľadísk. Vplyv presadzovania trestného práva zvyčajne zahŕňa určitý stupeň sociálnych nákladov. Napríklad podľa talianskych skúseností ustanovenie o zneužívaní funkcie (článok 323 talianskeho trestného zákonníka) dokonale demonštruje vplyv, ktorý môže mať príliš rozsiahla a nejasná kriminalizácia na efektívnosť verejnej správy. V roku 2021 len 40 z 5 500 trestných konaní v Taliansku skončilo odsúdením alebo dohodou o vine a treste. V prípade verejných činiteľov, najmä tých, ktorí sú vo volených funkciách, môže byť vystavenie trestného konania vážnemu poškodeniu dobrého mena bez ohľadu na konečný výsledok prípadu, ktorého konečné vyriešenie môže trvať mesiace alebo dokonca roky. Aby sa predišlo týmto nepríjemnostiam, odporúčame vykonať posúdenie vplyvu“ (Bellingeri – Luppi, 2023).

⁶ Explanatory Memorandum, COM (2023) 234, op. cit. (n. 12), pp. 13-14 (Bellingeri – Luppi, 2023).

Za **pozitívne aspekty** legislatívneho návrhu možno považovať harmonizáciu kriminalizácie a sankcií, zodpovednosť právnických osôb⁷, zosúladenie s medzinárodnými normami a cezhraničnú spoluprácu. Uľahčením zlepšenej cezhraničnej spolupráce medzi orgánmi členských štátov sa smernica zaoberá kritickou výzvou pri stíhaní prípadov korupcie s nadnárodným rozmerom. Posilnená spolupráca môže viesť k lepšej koordinácii vyšetrovaní, zdieľaniu dôkazov a úsiliu o spoločné stíhanie (Bellingeri – Luppi, 2023).

Riešenie týchto potenciálnych výziev bude nevyhnutné na to, aby sa zabezpečilo, že navrhovaná smernica komplexným a účinným spôsobom splní svoj cieľ posilniť protikorupčné úsilie v celej EÚ.

4. PROTIKORUPČNÉ OPATRENIA VYKONÁVANÉ V RÁMCI EÚ

Predsedníčka von der Leyenová vo svojom prejave o stave Únie v roku 2022 zdôraznila naliehavú potrebu podniknúť rozhodné kroky proti korupcii. Korupcia vážne poškodzuje spoločnosť, demokraciu, ekonomiku a jednotlivcov. Narúša dôveryhodnosť inštitúcií, podkopáva ich schopnosť implementovať verejné politiky a poskytovať kvalitné služby. Okrem toho uľahčuje organizovaný

⁷ The directive emphasizes holding legal entities, such as corporations, accountable for corruption offenses. This is significant because legal persons often play a central role in facilitating or benefiting from corruption schemes, and targeting them can disrupt corrupt networks more effectively

zločin a zahraničné zasahovanie. Účinná prevencia a boj proti korupcii je kľúčová pre dodržiavanie hodnôt EÚ, zabezpečenie účinnosti politík EÚ, zachovanie právneho štátu a posilnenie dôvery v správu vecí verejných a verejné inštitúcie.

V posledných rokoch otriasli EÚ veľké škandály ako azerbajdžanská pracovňa, Uber Files a Katargate, čo dokazuje, že korupcia zostáva všadeprítomným problémom v rámci bloku. Opakovane sa objavili významné prípady zneužívania štátnych aj európskych fondov. Odhady naznačujú, že **korupcia môže stáť EÚ až 990 miliárd EUR ročne** (Transparency International, 2024). Na národnej úrovni politická korupcia oslabila právny štát a v najvážnejších prípadoch dokonca viedla k zajatiu štátu. V súčasnosti chýba členským štátom jednotný prístup k riešeniu týchto problémov. Ich predpisy často nie sú dostatočne komplexné a spoľahlivé na to, aby účinne predchádzali korupcii a kriminalizovali ju. Okrem toho v celej EÚ panuje nejednotnosť, pokiaľ ide o to, ktoré činy korupcie sú kriminalizované a ako sa stíhajú.

Na globálnej úrovni je úsilie EÚ v boji proti cezhraničnej korupcii tiež nedostatočné. Spoločnosti so sídlom v EÚ zapojené do podplácania úradníkov v zahraničí sú často nepotrešané a orgány nerobia dosť na to, aby odradili zahraničných skorumpovaných úradníkov a ich spolupracovníkov od prania alebo investovania nezákonného majetku v rámci EÚ. Nie je teda prekvapením, že obavy verejnosti z korupcie v EÚ sú značné. Podľa prieskumu

Globálneho barometra korupcie z roku 2021 sa takmer polovica občanov EÚ domnieva, že ich vláda si vedie v boji proti korupcii slabo, pričom len 21 percent je presvedčených, že skorumpovaní úradníci čelia primeraným následkom (Transparency International, 2024).

EÚ čelí vo svojom boji proti korupcii **piatim významným výzvam**, ktoré odzrkadľujú vnútornú aj vonkajšiu zraniteľnosť:

1. Zneužívanie fondov EÚ autoritárskymi režimami:

Európske dotácie boli vládami zneužívané na podkopanie právneho štátu a posilnenie autokratických systémov. Napríklad maďarský premiér Viktor Orbán bol obvinený z nasmerovania finančných prostriedkov EÚ do sponzorskej siete, ktorá slúži jeho politickým záujmom. Podobne českí prokurátori obvinili v roku 2022 bývalého premiéra Andreja Babiša z podvodu, ktorý sa týkal miliónov eur na dotáciách EÚ do poľnohospodárstva.

2. Centrum prania špinavých peňazí:

EÚ zostáva hlavným cieľom nezákonných finančných tokov. Zločinecké siete využívajú jej prístavy, trhy s nehnuteľnosťami a obchody s umením na pranie špinavých peňazí. Významné prípady boja proti praniu špinavých peňazí, ako napríklad zatknutie prominentnej osoby, ktorá perie špinavé peniaze v roku 2022 v Španielsku, podozrivého z prečerpania 200 miliónov EUR

prostredníctvom fiktívnych spoločností a luxusného tovaru, sú zriedkavými úspechmi uprostred systémových problémov.

3. Oplyvňovanie obchodovania a konfliktov záujmov:

Škandály ako Katargate a zneužívanie lobingu v sektoroch ako je klimatická politika odhaľujú značné medzery v transparentnosti a zodpovednosti. Bohatí jednotlivci a autoritárske režimy využívajú tieto diery na získanie neprimeraného vplyvu na rozhodovanie v EÚ a na financovanie politických kampaní, čím sa udržiava nerovnosť.

4. Napomáhanie korupcii v zahraničí:

Subjekty so sídlom v EÚ sa podieľajú na udržiavaní korupcie v cudzích krajinách, a to buď prostredníctvom úplatkov alebo využívaním laxných systémov dodržiavania predpisov. Napríklad priznanie úplatkárstva spoločnosťou Ericsson vo viacerých krajinách poukazuje na to, ako takéto aktivity prehlbujú globálnu nerovnosť a destabilizujú riadenie.

5. Strategická korupcia a bezpečnostné riziká:

Desaťročia tolerance voči kleptokratickým praktikám spôsobili, že EÚ je zraniteľná, čo dokazujú kroky Ruska, ktoré viedli k jeho vojne proti Ukrajine. Ruskí oligarchovia využívajú EÚ na pranie špinavých peňazí, budovanie vplyvu a šírenie dezinformácií, čím podkopávajú európsku stabilitu (Koytcheva, 2024).

Riešenie týchto vzájomne prepojených výziev si vyžaduje spoluprácu medzi tvorcami politik, občianskou spoločnosťou, občanmi a nezávislými médiami, aby sa zabezpečilo, že reakcie EÚ budú v súlade s jej záväzkom voči liberálnym hodnotám a slobodám. Výbor pre európske záležitosti uznáva, že škandál „Katargate“ predstavoval významnú „demokratickú explóziu“, čo vyvolalo rozsiahle pochybnosti o bezúhonnosti predstaviteľov Európskej únie. V reakcii na to výbor chváli rýchle prijatie vnútorných etických reforiem Európskym parlamentom v roku 2023 po „**14 bodoch**“, ktoré v januári toho istého roku navrhla jeho predsedníčka Roberta Metsola. Medzi kľúčové opatrenia patria:

- Zvýšenie transparentnosti vo vyhláseniach poslancov Európskeho parlamentu o finančných záujmoch.
- Zavedenie povinných majetkových priznaní pre poslancov Európskeho parlamentu.
- Požadovať, aby sa zástupcovia záujmových skupín pred stretnutím s poslancami Európskeho parlamentu zaregistrovali v spoločnom registri transparentnosti.
- Vytvorenie interného systému ochrany oznamovateľov.

Tieto reformy predstavujú významný krok smerom k obnoveniu dôvery a posilneniu etického riadenia v rámci inštitúcií EÚ (Výbor pre európske záležitosti, 2024). Cieľom zavedených opatrení je výrazne posilniť existujúce pravidlá transparentnosti v

Európskom parlamente. Poprední poslanci EP v legislatívnych spisoch budú teraz musieť deklarovať a riešiť potenciálne konflikty záujmov vrátane tých, ktoré vyplývajú z ich „emocionálneho života“. Okrem toho bude viac poslancov Európskeho parlamentu povinných zverejňovať stretnutia týkajúce sa parlamentnej činnosti vrátane interakcií so zástupcami z krajín mimo EÚ. Nové pravidlá budú tiež nariaďovať zverejňovanie externých príjmov presahujúcich 5 000 EUR, čím sa zvýši transparentnosť tohto sektora, najmä v profesiách ako je právo alebo poradenstvo. Okrem toho sa vyjednávači dohodli na zdvojnásobení možných sankcií za porušenie pravidiel, čo umožní pozastavenie denných diét a vylúčenie z väčšiny parlamentných povinností až na 60 dní. **História presadzovania týchto pravidiel Parlamentom je však slabá.** Zatiaľ čo interný poradný výbor môže odporučiť sankcie, konečné rozhodnutie je na predsedníčke. Napriek zisteniu 26 porušení pravidiel transparentnosti v priebehu rokov **nebol žiadny europoslanec potrestaný.** Tresty boli uložené iba za problémy, ako je obťažovanie a nenávisťné prejavy počas funkčného obdobia predsedníčky Roberty Metsolovej. Navyše, nádeje na silný mechanizmus presadzovania prostredníctvom nezávislého etického orgánu v celej EÚ sa zmiernili, keď Európska komisia obmedzila svoj dlho očakávaný návrh takéhoto subjektu. To ponecháva nevyriešené otázky o účinnosti donucovacích opatrení (Politico, 2023).

V roku 2023 Európska komisia zaviedla smernicu zameranú na boj proti korupcii s cieľom zosúladiť protikorupčné zákony vo všetkých 27 členských štátoch EÚ a nariadiť, aby trestné činy uvedené v **Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii (UNCAC)** boli kriminalizované v rámci práva EÚ. Táto iniciatíva predstavuje sľubný krok smerom k riešeniu medzier v právnych rámcoch, zvyšovaniu trestných sankcií a rozšíreniu vyšetrovacích a prokurátorských nástrojov dostupných pre orgány činné v trestnom konaní.

Významný pokrok sa dosiahol aj vo februári, keď Európsky parlament prijal svoje **stanovisko k smernici** (EP – Správa, 2024). Prístup Parlamentu ide nad rámec pôvodného návrhu Komisie a zahŕňa niekoľko kľúčových prvkov, ktoré sa dlho presadzovali, ako je uznanie práv obetí korupcie a umožnenie organizáciám občianskej spoločnosti zastupovať tieto obeť v súdnych konaniach. Očakáva sa, že Parlament bude s Radou rokovať o konečnej verzii smernice koncom tohto roka. Transparency International tvrdí, že je kľúčové, aby tvorcovia politik EÚ využili túto príležitosť a zaviedli silné opatrenia, ktoré umožnia členským štátom účinnejšie bojovať proti korupcii (Transparency International, 2024).

Smernica Európskeho parlamentu a Rady o boji proti korupcii má za cieľ nahradiť rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV a zmeniť smernicu (EÚ) 2017/1371, ktorá rieši podvody proti finančným záujmom EÚ. Táto nová smernica je

súčasťou širšieho úsilia o posilnenie protikorupčných opatrení v celej EÚ vytvorením jednotného právneho rámca, ktorý je v súlade s medzinárodnými normami vrátane noriem stanovených v Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii (UNCAC). Kľúčové vlastnosti smernice sú zvýraznené nižšie:

1. Harmonizácia definícií: Smernica sa snaží štandardizovať definície trestných činov korupcie v členských štátoch, vrátane aktívneho a pasívneho úplatkárstva, sprenevery majetku verejnými činiteľmi, obchodovania s vplyvom, zneužívania funkcií, marenia spravodlivosti a nezákonného obohacovania sa. Táto harmonizácia má zabezpečiť, aby všetky formy korupcie boli v rámci EÚ kriminalizované jednotne.

2. Kriminalizácia a sankcie: Členské štáty budú musieť kriminalizovať konkrétne činy korupcie a ukladať účinné, primerané a odrádzajúce sankcie. Smernica stanovuje minimálne tresty za rôzne trestné činy vrátane maximálnych trestov odňatia slobody v rozmedzí od štyroch do šiestich rokov za závažné trestné činy.

3. Zodpovednosť právnických osôb: Smernica stanovuje, že právnické osoby môžu niesť zodpovednosť za korupčné trestné činy spáchané v ich prospech. To zahŕňa ustanovenia o sankciách voči spoločnostiam, ako sú pokuty na základe obratu a vylúčenie z verejných výhod.

4. Preventívne opatrenia: Členské štáty sa vyzývajú, aby prijali preventívne opatrenia na boj proti korupcii vrátane zvyšovania povedomia verejnosti o jej škodlivých účinkoch a zabezpečenia transparentnosti vo verejnej správe. Zdôrazňuje sa aj zriaďovanie špecializovaných protikorupčných orgánov alebo jednotiek.

5. Posilnenie spolupráce: Cieľom smernice je posilniť spoluprácu medzi vnútroštátnymi orgánmi a cezhraničnú spoluprácu v boji proti korupcii. To zahŕňa zlepšené mechanizmy zdieľania informácií a spoločných vyšetrovaní medzi členskými štátmi.

6. Účasť verejnosti: V návrhu sa zdôrazňuje význam zapojenia občianskej spoločnosti do monitorovania dodržiavania predpisov a presadzovania zodpovednosti v boji proti korupcii.

7. Monitorovanie a podávanie správ: Európska komisia bude monitorovať implementáciu smernice prostredníctvom pravidelných hodnotení a správ, pričom zabezpečí, aby členské štáty dodržiavali stanovené normy (EUR-Lex, COM/2023).

4.1 Lepšia regulácia činností zástupcov záujmových skupín konajúcich v mene tretích krajín na európskej úrovni

Výbor pre európske záležitosti zdôrazňuje dôležitosť **predchádzania korupcii** prostredníctvom opatrení zameraných na reguláciu činnosti zástupcov záujmových skupín, najmä tých, ktorí pracujú v mene tretích krajín. Zdôrazňuje návrh **smernice COM(2023) 637 final**, ktorý je v súlade so širším úsilím o transparentnosť prostredníctvom plánovanej **medziinštitucionálnej dohody o medziinštitucionálnom orgáne pre etiku a smernice o boji proti korupcii**. Výbor zdôrazňuje, že zabezpečenie transparentnosti pri zastupovaní záujmov – zameranej na ovplyvňovanie rozvoja alebo implementácie politík EÚ – je nevyhnutné na zachovanie integrity demokratickej diskusie. Varuje však, že tieto aktivity predstavujú riziko zneužitia tretími krajinami, ktoré sa snažia oslabiť EÚ a jej členské štáty.

Výbor uznáva hodnotu iniciatív, ako je **Register transparentnosti do roku 2021 a sprievodný kódex správania** pre zástupcov spolupracujúcich s Európskym parlamentom, Radou a Európskou komisiou. Vyvoláva však obavy z **účinnosti súčasných monitorovacích mechanizmov spojených s registrom**. Na vyriešenie tohto problému výbor navrhuje delegovať zodpovednosť za dohľad na budúci európsky etický výbor.

Výbor uznáva potenciál **návrhu KOM(2023) 637 na reguláciu lobingu**, no vyjadruje výhrady. Poznamenáva, že reforma by mohla oslabiť dohľad zavedením **jednotného registračného postupu pre EÚ**, ktorý by zástupcom záujmových skupín umožnil vybrať si členský štát, v ktorom sa zaregistrujú. Hrozí tak vznik „pretekov ku dnu“, pričom zástupcovia sa pravdepodobne zaregistrujú v členskom štáte s najmenej prísnymi požiadavkami. Okrem toho by návrh mohol zakázať prísnejšie vnútroštátne predpisy, ako napríklad tie vo Francúzsku, čím by sa oslabil schopnosť vyspelých členských štátov presadzovať prísnejšie kontroly.

Napokon výbor poznamenáva, že korupcia nepochádza len z tretích krajín, ale zahŕňa aj **domácich aktérov v rámci EÚ**, čo zdôrazňuje potrebu komplexného prístupu k boju proti korupčným praktikám (Výbor pre európske záležitosti, 2024).

4.2 Trestná zodpovednosť právnických osôb v praxi – zodpovedné spoločnosti

V roku 2020 dosiahol Airbus vyrovnanie 4 miliardy USD s protikorupčnými úradmi vo Francúzsku, Spojenom kráľovstve a USA v súvislosti s trestnými činmi úplatkárstva. Toto uznesenie je príkladom rastúceho trendu neprocesných uznesení – vyjednaných

urovnaní namiesto formálnych procesov – v prípadoch zahraničného úplatkárstva a trestných činov bielych golierov. Celosvetovo sa viac ako 80 % takýchto prípadov v súčasnosti rieši prostredníctvom týchto mechanizmov. Pretrvávajú však obavy týkajúce sa ich schopnosti účinne odrádzať od nesprávneho konania, keďže mnohým krajinám chýbajú jasné rámce na zabezpečenie transparentnosti a spravodlivosti.

Spoliehanie sa prokurátorov na neprocesné uznesenia podčiarkuje potrebu prísnych noriem. Vítaným krokom pri riešení tohto problému je nedávna výzva Európskeho parlamentu na vytvorenie transparentného a účinného rámca na branie právnických osôb na zodpovednosť v prípadoch zahraničného podplácania.

Pôvodne sa návrh Európskej komisie o zodpovednosti podnikov zameriaval na spoločnosti, ktoré nedokázali zabrániť korupcii zo strany „poprednej osoby“, akou sú napríklad vedúci pracovníci na vysokej úrovni. Pri tejto úzkej definícii však hrozilo vylúčenie iných kľúčových hráčov, ako sú sprostredkovatelia alebo „obchodní partneri“ využívaní na sprostredkovanie úplatkov, ako je vidieť v prípade Airbus. Touto obavou sa zaoberal Európsky parlament, ktorý teraz presadzuje, aby sa zodpovednosť rozšírila na akúkoľvek „pridruženú osobu“.

Parlament tiež podporuje posilnenie podnikovej zodpovednosti nad rámec pôvodných návrhov Komisie. Vyzýva k zodpovednosti nielen vtedy, keď spoločnosti nezavedú opatrenia dohľadu alebo kontroly na predchádzanie korupcii, ale aj vtedy, keď sú tieto opatrenia neúčinné. Toto kritické vylepšenie zabezpečuje, že spoločnosti sa nemôžu vyhýbať zodpovednosti udržiavaním povrchných alebo neadekvátnych systémov dodržiavania predpisov. Ponechanie tohto ustanovenia v konečnej legislatíve by bolo významným krokom vpred pri predchádzaní nekalým praktikám podnikov (Transparency International, 2024).

Trestná zodpovednosť právnických osôb sa za posledné dve desaťročia stala základným kameňom moderných systémov trestného súdnictva, najmä v jurisdikciách občianskeho práva. Uznáva, že korporácie ako právnické osoby môžu niesť zodpovednosť za trestné činy spáchané v ich mene alebo prostredníctvom svojich činností. Praktická implementácia podnikovej zodpovednosti sa však v jednotlivých jurisdikciách výrazne líši, čo predstavuje príležitosti aj výzvy.

Zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb znamená významný vývoj v systémoch trestného súdnictva vo väčšine krajín občianskeho práva za posledné dve desaťročia. Predpisy a právne rámce upravujúce trestnú zodpovednosť právnických osôb sa však v

jednotlivých členských štátoch líšia. Návrh Komisie stále obsahuje niekoľko sporných prvkov.

V návrhu smernice sa výslovne neuvádza, že zodpovednosť právnických osôb má „trestnú“ povahu. Okrem toho sa zdá, že pojem „právnická osoba“ (ako je definovaný v článku 2, č. 7) sa nevzťahuje na subjekty, ktoré nemajú právnu subjektivitu. Toto je sporná voľba, keďže jednotlivci v rámci týchto subjektov nezapísaných do obchodného registra sa môžu tiež zapájať do trestnej činnosti. Navrhovaná štruktúra zodpovednosti sa pridŕža tradičného prístupu EÚ, v ktorom zodpovednosť vzniká buď zo spáchania trestného činu niekým na vyššej pozícii v rámci organizácie, alebo z toho, že nadriadený jednotlivec nedohliada na trestné činy zamestnanca. Tento prístup sa považuje za trochu zastaraný.

Vznikajúci alternatívny model kladie dôraz na korporátnu zodpovednosť založenú na úsilí organizácie o dodržiavanie predpisov a prispievaní k trestným činom, najmä prostredníctvom organizačných nedostatkov alebo neúčinných preventívnych systémov. Krajiny ako Taliansko, Španielsko, Česká republika, Rakúsko, Poľsko a Spojené kráľovstvo prijali tento modernejší prístup. Zatiaľ čo návrh uznáva úlohu vnútorných kontrolných mechanizmov, etického povedomia a programov dodržiavania predpisov pri preventívnom odrádzaní od korupcie, tieto opatrenia sa považujú za zmierňujúce faktory len pri sankcionovaní. V dôsledku toho nemusia byť spoločnosti dostatočne motivované, aby prijali

proaktívne opatrenia na dodržiavanie predpisov, ak sa tresty rovnako znížia za iniciatívy na dodržiavanie predpisov po trestnom čine (podľa článku 18 ods. 2 písm. b). Naproti tomu nezávislý poľahčujúci faktor spojený s dobrovoľným oznamovaním trestných činov spolu s nápravnými opatreniami (načrtnutými v článku 18 ods. 2 písm. c) je pozitívnym krokom vpred.

Pokiaľ ide o **sankcie pre právnické osoby**, výpočet pokút na základe celkového celosvetového obratu (článok 17 ods. 2 písm. a) vrátane pridružených právnických osôb je pozoruhodný a je v súlade s existujúcimi smernicami EÚ týkajúcimi sa zneužívania trhu, boja proti praniu špinavých peňazí a ochrany údajov. Zváženie si však môžu vyžadovať rôzne maximálne hodnoty pokuty na základe veľkosti účtovnej jednotky. Ďalšie obavy vyvoláva zoznam sankcií uplatniteľných na právnické osoby. Široká škála potenciálnych sankcií, vrátane trvalej obchodnej diskvalifikácie alebo dokonca súdnej likvidácie, nie je jasná, pokiaľ ide o to, kedy by sa mali uplatňovať prísne opatrenia. Z formulácie vyplýva, že všetky opatrenia môžu byť povinné v prípade akéhokoľvek trestného činu korporátneho úplatkárstva, čo by bolo v rozpore so zásadou proporcionality. Vyváženejší výklad by umožnil vnútroštátnym zákonodarcom vybrať vhodné sankcie z poskytnutého zoznamu bez povinnosti prijať všetky opatrenia alebo ich jednotne uplatňovať. Objasnenie tohto bodu v právnom texte je nevyhnutné na

zabezpečenie dodržiavania zásady proporcionality (Bellingeri – Luppi, 2023; Zoli, 2023).

4.3 Navrhované sankcie za porušenia a ako sa budú líšiť od súčasného systému v EÚ

Nové protikorupčné návrhy Európskej komisie vrátane návrhov v rámci smernice COM (2023) 637 zavádzajú významné zmeny v sankciách za porušenia súvisiace s korupciou v EÚ. Cieľom týchto opatrení je zabezpečiť, aby boli sankcie účinné, primerané a odrádzajúce, pričom sa zameriavajú na fyzické aj právnické osoby zapojené do trestných činov korupcie. Sankcie pre právnické osoby (napr. spoločnosti) môžu zahŕňať značné pokuty a povinné programy dodržiavania pravidiel, ako je to v krajinách ako Francúzsko, ktoré už ukladá pokuty spoločnostiam, ktoré nemajú programy dodržiavania pravidiel. Pre jednotlivých páchatel'ov, najmä verejných činiteľov alebo tých, ktorí sú zapojení do korupcie na vysokej úrovni, smernica obsahuje ustanovenia o prísnych trestoch vrátane možnosti trestov odňatia slobody a významných finančných sankcií (Reeves, 2023).

Aktualizovaný rámec sa tiež zameriava na posilnenie sankcií prostredníctvom jednotnejšieho prístupu vo všetkých členských štátoch, ktorý si vyžaduje jasnejšie ustanovenia pre trestné činy úplatkárstva a korupcie, ktoré sa budú vzťahovať na všetky formy korupcie – verejné aj súkromné. Nové pravidlá sú tiež v súlade s

medzinárodnými normami, ako sú tie, ktoré sú stanovené v Dohovore OSN proti korupcii (UNCAC), čím sa zabezpečuje, že trestné činy korupcie môžu byť účinne kriminalizované vo všetkých členských štátoch EÚ, s osobitným dôrazom na vyvodenie zodpovednosti právnických osôb. Skutočná implementácia týchto pokút však naďalej závisí od miestnych právnych rámcov a zdrojov dostupných v každom členskom štáte. Navrhované sankcie za porušenia podľa novej smernice o boji proti korupcii a porušovanie sankcií EÚ predstavujú významný posun oproti súčasnému systému v EÚ. Kľúčové aspekty navrhovaných sankcií a ako sa líšia od existujúcich rámcov a **navrhovaných sankcií**:

1. Pre fyzické osoby:

Väzenie: Smernica stanovuje maximálne tresty odňatia slobody v rozmedzí od jedného do piatich rokov v závislosti od závažnosti trestného činu. Konkrétne:

- Jeden rok za menej závažné porušenia.
- Tri roky za závažnejšie priestupky.
- Päť rokov v prípade najzávažnejších trestných činov, najmä tých, ktoré zahŕňajú vysoké finančné limity (napr. porušenia týkajúce sa tovaru alebo služieb presahujúcich 100 000 EUR alebo vojenského materiálu).

Pridružené tresty: Okrem uväznenia musia členské štáty ukladať vedľajšie tresty, ktoré môžu zahŕňať: pokuty, odobratie povolení a

licencií a diskvalifikáciu z výkonu verejnej funkcie alebo vedúcich pozícií v rámci organizácií.

2. Pre právnické osoby (spoločnosti):

Pokuty: Smernica nariaďuje, aby sa pokuty pre právnické osoby vypočítali ako percento ich celosvetového obratu, pričom navrhované pokuty sa pohybujú od 3 % do 5 % celkového obratu v predchádzajúcom obchodnom roku alebo pevne stanovené sumy od 24 miliónov EUR do 40 miliónov EUR v závislosti od priestupku.

Dodatočné sankcie – Právnické osoby môžu čeliť aj: vylúčeniu z verejných výhod alebo pomoci, odňatiu povolení a licencií potrebných na vykonávanie podnikateľskej činnosti súvisiacej s trestným činom, súdnemu dohľadu alebo dokonca rozpusteniu v závažných prípadoch (EUR-Lex, COM/2023).

Rozdielmi oproti súčasnému systému je najmä harmonizácia medzi členskými štátmi. Nová smernica má za cieľ vytvoriť jednotný rámec pre sankcie vo všetkých členských štátoch EÚ, čím sa rieši súčasná roztrieštenosť, keď sa sankcie za podobné trestné činy môžu medzi krajinami výrazne líšiť, rovnako ako zvýšená prísnosť trestov. Navrhované sankcie sú vo všeobecnosti prísnejšie ako tie, ktoré platia v súčasnosti. Napríklad mnohé členské štáty majú nižšie maximálne tresty odňatia slobody a neukladajú pokuty na základe obratu, čo môže viesť k výrazne vyšším finančným dôsledkom podľa novej smernice. Smernica kladie väčší dôraz na korporátnu

zodpovednosť, pričom spoločnosti sú zodpovedné za priestupky spáchané ich zamestnancami, ak sú tieto činy spoločnosti prospešné.

Ide o výrazné zlepšenie v porovnaní s mnohými existujúcimi právnymi rámcami, ktoré nemusia adekvátne riešiť pochybenia spoločností. Smernica zavádza mechanizmy na dobrovoľné zverejnenie informácií, ktoré spoločnostiam umožňujú potenciálne získať nižšie sankcie, ak spolupracujú s orgánmi pri vyšetrowaní porušení. To je v protiklade s existujúcimi systémami, ktoré nemusia ponúkať takéto stimuly. Smernica špecifikuje jasné definície priestupkov a stanovuje peňažné prahy (napr. 100 000 EUR), ktoré určujú prísnosť sankcií, čo je v mnohých súčasných vnútroštátnych zákonoch menej jasne definované. Navrhované sankcie podľa novej smernice predstavujú komplexné úsilie o posilnenie protikorupčných opatrení a zabezpečenie účinnejšieho presadzovania v celej EÚ. Harmonizáciou pokút a zvýšením ich prísnosti sa smernica zameriava na odrádzanie od korupcie a zvýšenie zodpovednosti medzi jednotlivcami aj spoločnosťami zapojenými do korupčných praktík. Členské štáty budú musieť implementovať tieto zmeny transpozíciou smernice do svojich vnútroštátnych právnych predpisov do mája 2025 (EUR-Lex, COM/2023).

Aby sme to zhrnuli, pre najvyšších predstaviteľov EÚ s rozhodovacou právomocou sa navrhuje **niekoľko konkrétnych protikorupčných opatrení** a prísnejšie pravidlá:

1. Širší rozsah pokrytých úradníkov: Európsky parlament chce rozšíriť kategóriu „vysokých úradníkov“ tak, aby zahŕňala najvyšších predstaviteľov EÚ s rozhodovacou právomocou, ako sú poslanci Európskeho parlamentu (EP), európski komisári a predseda Európskej rady. Cieľom návrhu je tiež pokryť *„akúkoľvek osobu poverenú úlohami verejného záujmu alebo zodpovednú za verejnú službu“* (Clementucci – Miekina, 2023).

2. Prísnejšie tresty: Poslanci presadzujú prísnejšie tresty, najmä v súvislosti so schopnosťou páchatel'a zastávať verejnú funkciu a vylúčením z prístupu k verejnému financovaniu.

3. Nové trestné činy: Cieľom návrhu je kriminalizovať také trestné činy, ako je zatajovanie, nesprávne konanie vo verejnej funkcii a nezákonné politické financovanie.

4. Opatrenia pri konflikte záujmov: Nové pravidlá by si vyžadovali ad hoc zverejnenie nových konfliktov záujmov a uvalili by sa sankcie za neoznámenie podstatného majetku.

5. Predpisy o lobovaní: Návrh obsahuje minimálne požiadavky na zverejňovanie informácií a povinnú registráciu zástupcov záujmových skupín.

6. Obmedzenia „otočných dverí“: Existovali by nariadenia a obmedzenia týkajúce sa zamestnania po skončení funkčného obdobia pre verejných činiteľov.

7. Transparentnosť verejného obstarávania a politického financovania: Pridávajú sa osobitné ustanovenia na umožnenie verejnej kontroly prostredníctvom lepšieho prístupu k informáciám.

8. Zákaz určitých schém: Navrhovaný zákaz občianstva a trvalého pobytu pre investičné schémy.

9. Obmedzenia milostí a amnestie: Zákaz omilostenia alebo udelenia amnestie ľuďom za trestné činy súvisiace s korupciou.

10. Obmedzenia imunity: Obmedzenie výsad a imunit len na úkony vykonávané pri plnení úradných povinností a počas výkonu funkcie.

11. Vytvorenie nových úloh a orgánov: Európsky parlament požaduje zriadenie postu koordinátora EÚ pre boj proti korupcii. Členské štáty by boli povinné zriadiť špecializované nezávislé protikorupčné orgány.

12. Pravidelné podávanie správ: Požiadavka, aby Komisia vypracovala výročnú správu o boji proti korupcii v EÚ (EP – Tlačové správy, 2024; Bellingeri – Luppi, 2023; Clementucci – Miekina, 2023).

Cieľom týchto opatrení je vytvoriť komplexnejší a prísnejší protikorupčný rámec v celej EÚ s osobitným zameraním na vysokých úradníkov a tých, ktorí rozhodujú. Podľa najnovšieho

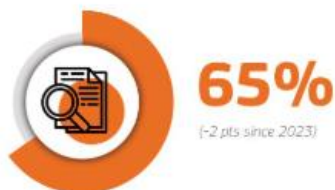
dokumentu „**Postoje občanov ku korupcii v EÚ v roku 2024**“ Európania naďalej vyjadrujú skepticizmus o účinnosti národných vlád v boji proti korupcii. Významných 65 % občanov má pocit, že prípady korupcie na vysokých miestach nie sú primerane stíhané a iba 30 % sa domnieva, že ich vlády účinne bojujú proti korupcii. Okrem toho 68 % Európanov vníma korupciu vo svojich členských štátoch ako rozšírenú. Napriek tomu väčšina Európanov považuje korupciu za neprijateľnú. Pevne veria, že nikdy nie je prijateľné ponúkať peniaze, dary alebo láskavosti výmenou za služby verejnej správy, čím sa posilňuje silný postoj verejnosti voči korupčným praktikám.

Zdroj: Eurobarometer

Európania sú naďalej skeptickí, pokiaľ ide o účinnosť úsilia v boji proti korupcii. Obrázok poukazuje na dve kľúčové štatistiky: 65 % Európanov sa domnieva, že prípady korupcie na vysokej úrovni nie sú riešené primerane a 57 % sa domnieva, že vládne opatrenia na boj proti korupcii sú neúčinné. Okrem toho väčšina Európanov naďalej považuje korupciu v ich krajine za rozšírenú.

Nearly two-thirds
THINK that high-level
 corruption cases are
 not pursued sufficiently

More than half of
Europeans **DO NOT** think
 that government efforts to
 combat corruption are effective

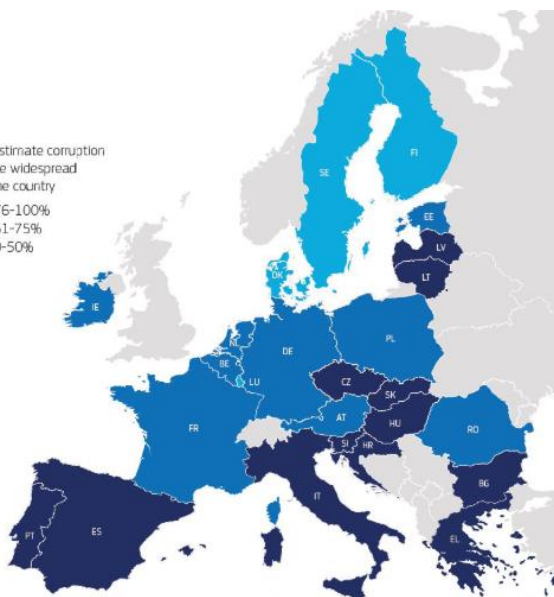
Zdroj: Eurobarometer

EL 98%	RO 75%
PT 96%	FR 70%
MT 95%	BE 66%
SI 95%	IE 57%
HR 92%	AT 55%
CY 91%	NL 54%
ES 90%	PL 52%
HU 88%	DE 51%
BG 85%	EE 51%
LT 83%	SE 49%
CZ 79%	LU 43%
IT 78%	DK 26%
SK 77%	FI 18%
LV 76%	

% Estimate corruption
 to be widespread
 in the country

- 76-100%
- 51-75%
- 0-50%

Zdroj: Eurobarometer

ZÁVER

Úloha EÚ ako propagátora noriem a hodnôt čelí trvalým výzvam na domácej aj medzinárodnej úrovni, pokiaľ ide o posilnenie právneho štátu a boj proti korupcii. Toto zostáva kritickou otázkou, ale hlboké skúsenosti EÚ a ponaučenia od tých, ktorí sa priamo zaoberajú týmito záležitosťami, môžu poskytnúť cenné poznatky na prehodnotenie jej programu a zdokonalenie prístupu k podpore právneho štátu a protikorupčného úsilia v partnerských regiónoch.

Na to, aby sa EÚ posunula vpred, by sa mala rozšíriť nad rámec „tenkého“ chápania právneho štátu, ktoré sa tradične zameriava na inštitucionálne reformy a prístup k spravodlivosti. Namiesto toho je potrebné prijať „hrubšiu“ perspektívu, ktorá zahŕňa kľúčové prvky ako zodpovednosť, spravodlivý prístup k verejným statkom a službám, transparentné riadenie, protikorupčné opatrenia v celom sektore, fiškálna spravodlivosť a efektívna mobilizácia domácich zdrojov. Takýto komplexný prístup by EÚ umožnil rozvíjať stratégie s väčším množstvom odtieňov, čím by sa posilnil súlad a synergia medzi jej úsilím v oblasti vnútorného právneho štátu a jej globálnymi iniciatívami.

Podľa CEPS je súčasným problémom EÚ to, že dokonca aj jednotlivci, ktorí zastávajú najvyššie funkcie v jej inštitúciách, sú často odrádzaní od vyjadrenia názorov, ktoré spochybňujú postoj ich inštitucionálnych lídrov. Tým je ešte menej pravdepodobné, že sa zamestnanci Komisie budú cítiť oprávnení odhaliť vnútorné pochybenia. Malým, no zmysuplným krokom by bolo poskytnúť výslovné uistenie, že zamestnanci, členovia a inštitúcie EÚ ako celok sú skutočne viazaní zásadami stanovenými v článku 2 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ). Tento článok by mal podporiť všetky inštitucionálne opatrenia vrátane legislatívnych a nelegislatívnych výstupov, ako aj cieľov politiky. Článok 2 ZEÚ zahŕňa základné zásady, ktoré presahujú rámec všeobecných ideálov; zakotvuje demokraciu, základné práva a právny štát ako základné princípy verejnej služby. Tieto princípy sú základné a zabezpečujú, aby inštitúcie EÚ slúžili záujmom európskeho ľudu prostredníctvom tvorby zákonov a politík, ktoré odrážajú tieto hodnoty. To je dôvod, prečo by EÚ mala zaviesť **„Kompas právneho štátu“** pre všetkých inštitucionálnych členov – či už zvolených alebo iných – ako aj zamestnancov, ako záväzok, že všetky aspekty ich práce vrátane ich interakcie s občanmi sa budú dôsledne riadiť právnym štátom..

Táto zásada by sa mala začleniť do služobného poriadku podpísaného úradníkmi a do kódexov správania platných pre členov. Takýto „kompas“ musí zabezpečiť, aby jednotlivci uprednostňovali službu občanom pred len dodržiavaním pokynov z „politickej

úrovne“ svojich inštitúcií alebo programov vedúcich predstaviteľov na vrchole orgánov EÚ. Zdôrazňuje dôležitosť osobnej integrity, najmä ak sú politické rozhodnutia v rozpore so základnými zásadami EÚ uvedenými v článku 2 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) a Charte základných práv EÚ. Preto je nevyhnutné zaručiť, aby zamestnanci a členovia mali slobodu vyjadrovať obavy v súvislosti s možným porušením článku 2 ZEÚ v rámci inštitúcií, pričom sú zavedené silné záruky na ochranu pred odvetnými opatreniami. Verejná služba si od štátnych zamestnancov vyžaduje určitý stupeň diskretnosti a zdržanlivosti. Na účinný boj proti korupcii, nekalým praktikám a zneužívaniu funkcie je však nevyhnutné poskytnúť bezpečné prostredie, v ktorom môžu svedkovia bez strachu hovoriť. Zatiaľ čo lojalita k inštitúcii je dôležitá, lojalita k občanom, demokratický právny štát a „európsky všeobecný záujem“ majú prednosť. Kultúra, ktorá zastrašuje tých, ktorí bránia princípy, ktoré inštitúcie tvrdia, že presadzujú, v konečnom dôsledku odrádza od dodržiavania hodnôt Zmluvy o EÚ a povzbudzuje tých, ktorí sa snažia vyhnúť zodpovednosti a oslabiť Úniu znútra (CEPS, 2024: 146-147).

Začlenenie príťažujúcich trestných činov do smernice je pozitívnym krokom vpred. V prípade najzávažnejších korupčných trestných činov, ktoré Transparency International často označuje ako „**veľká korupcia**“, však musia byť orgány činné v trestnom konaní vybavené ďalšími nástrojmi a opatreniami na zvýšenie šancí na efektívne vyšetrovanie a trestné stíhanie.

Vynechanie obetí korupcie v smernici je významným nedostatkom. Presadzovanie trestných činov korupcie zostáva neúplné, ak obetiam týchto trestných činov nebudú poskytnuté primerané prostriedky nápravy. Naším návrhom je zaviesť nový článok, ktorý členským štátom nariaďuje, aby zaviedli jasný proces, ktorý zabezpečí, že štátne aj neštátne obete korupcie budú riadne zohľadnené počas štádia vyšetrovania a trestného stíhania. Okrem toho by členské štáty mali umožniť neštátnym subjektom zastupovať záujmy obetí v trestných veciach vrátane vymenovania ombudsmana obetí. Napokon, táto smernica by sa mala zosúladiť so smernicou o právach obetí, aby sa zabezpečila jednotnosť ochrany obetí.

Začlenenie harmonizovanej definície „vysokých úradníkov“ a „verejných úradníkov“ do článku 2 je pozitívnym krokom, sú však potrebné zmeny a doplnenia na ich zosúladenie s medzinárodnými osvedčenými postupmi. Definícia „verejného činiteľa“ by mala byť širšia a mala by zahŕňať každého, kto vykonáva verejnú funkciu alebo poskytuje verejnú službu, nielen tých, ktorí sú poverení verejnou funkciou. Mal by zahŕňať aj jednotlivcov klasifikovaných ako verejní činitelia podľa vnútroštátneho práva.

Napríklad podľa Transparency International – členské štáty a Európska komisia by mali vytvoriť štandardizovaný a interoperabilný systém na zhromažďovanie a zverejňovanie vysokohodnotných protikorupčných údajov. Vnútroštátne právne rámce by sa mali aktualizovať, aby definovali a regulovali lobistické

aktivity a financovanie politických strán. Okrem toho by členské štáty mali zabezpečiť, aby protikorupčné agentúry, volebné orgány, etické orgány, ombudsmeni, finančné spravodajské jednotky, daňové úrady a orgány činné v trestnom konaní mali jasné pravidlá a protokoly na efektívne zdieľanie údajov na domácej pôde aj v celej EÚ na podporu ich zodpovednosti.

Hoci neexistuje žiadna medzinárodná definícia „vysokého úradníka“, definícia politicky exponovaných osôb (PEP) Finančnej akčnej skupiny (FATF) je širšia a mala by byť prijatá v smernici. Okrem toho by sa prirážajúce okolnosti v článku 18 ods. 1 písm. a) nemali vzťahovať len na vysokých úradníkov, ale aj na ich rodinných príslušníkov a blízkych spolupracovníkov, ako sa uvádza v Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii (UNCAC).

Iniciatíva Komisie podčiarkuje záväzok EÚ k rozsiahlej protikorupčnej agende, ktorá je životne dôležitá pre presadzovanie demokratických hodnôt, hospodárskej integrity a sociálnej dôvery v členských štátoch. Jeho úspech však závisí od riešenia výziev súvisiacich so schopnosťami presadzovania práva, pridelovaním zdrojov, právnou proporcionalitou a spoluprácou. Podporovaním konzistentného, kolaboratívneho a dobre podporovaného prístupu môže EÚ zvýšiť svoje úsilie v boji proti korupcii a podporovať integritu na všetkých úrovniach spoločnosti a správy.

Návrh protikorupčnej smernice Európskej komisie z mája 2023 podčiarkuje silný politický záväzok EÚ bojovať proti korupcii.

Ak ju prijme Rada a Európsky parlament, legislatíva výrazne ovplyvní vnútroštátne právne rámce. Hoci návrh obsahuje sľubné prvky, vyvoláva aj určité obavy. Účasť EÚ v boji proti korupcii prináša nepopierateľnú pridanú hodnotu, ktorú nemožno dosiahnuť iba individuálnym presadzovaním na úrovni štátu. Zosúladenie trestného práva členských štátov je nevyhnutné na vytvorenie spravodlivého a koordinovaného právneho prostredia. Použitie smernice ako legislatívneho nástroja je obozretnou voľbou, pretože sa snaží harmonizovať odlišné rámce trestného práva v celej únii. Tento prístup je pre členské štáty záväzný, pokiaľ ide o výsledky, ale umožňuje flexibilitu v spôsoboch implementácie.

Cieľom smernice je stanoviť spoločný „minimálny“ štandard pre trestné činy korupcie vo všetkých členských štátoch, ako to umožňuje článok 83 ods. 1 a 2 ZFEÚ. Bolo by však prospešné definovať tieto normy presnejšie a zároveň dodržiavať zásadu proporcionality v práve EÚ. Takáto jasnosť by mohla zabezpečiť konzistentnejšiu spravodlivosť medzi členskými štátmi a riešiť rozdiely, ako sú rôzne premlčacie lehoty, ktoré by inak mohli podnecovať korupčné praktiky v jurisdikciách so slabším presadzovaním.

Ak sa smernicou nepodari dosiahnuť skutočnú harmonizáciu trestných činov korupcie, riskuje, že sa zachová nerovnaké zaobchádzanie a oslabí sa účinnosť protikorupčného rámca EÚ. Táto obava je umocnená výzvami, ktorým čelili členské štáty pri

implementácii čiastočne záväzných ustanovení Dohovoru OSN o zmene klímy, ktoré sa teraz smernica snaží premeniť na plne záväzné povinnosti. Jednoduché zopakovanie ustanovení UNCAC bez ich prispôsobenia kontextu EÚ by bolo nedostatočné a neúčinné. Navrhovaná smernica predstavuje kritickú príležitosť na oživenie a posilnenie protikorupčného úsilia na európskej úrovni. Je nevyhnutné nepremárniť túto šancu na zmysluplnú reformu.

Je viac než isté, že na hodnotenie zníženia korupcie a zlepšenia vnímania verejnosti v rámci EÚ sa použije niekoľko metrík a benchmarkov, ako napríklad Index vnímania korupcie (CPI), prieskumy Eurobarometra alebo správy o právnom štáte. Tieto metriky sa súhrnne zameriavajú na poskytovanie komplexného obrazu o vnímanej aj skutočnej úrovni korupcie v rámci EÚ, čím uľahčujú priebežné hodnotenia účinnosti protikorupčných opatrení a stratégií implementovaných členskými štátmi. Celkovo možno povedať, že hoci vplyv týchto reforiem na dôveru verejnosti bude závisieť od ich účinnej implementácie a presadzovania, predstavujú zásadný krok k zvýšeniu transparentnosti, zodpovednosti a integrity v rámci inštitúcií EÚ. Komplexným riešením korupcie má EÚ potenciál výrazne zlepšiť vnímanie verejnosti a obnoviť dôveru medzi svojimi občanmi.

ZDROJE:

AMNESTY INTERNATIONAL. 2024. Online: [Amnesty International
https://eucrim.eu/articles/the-impact-of-the-european-commissions-rule-of-law-report-in-monitoring-the-prevention-and-fight-against-corruption/](https://eucrim.eu/articles/the-impact-of-the-european-commissions-rule-of-law-report-in-monitoring-the-prevention-and-fight-against-corruption/)

BAKOWSKI, P. 2022. *Combating corruption in the European Union*, EPRS Briefing, December 2022, Online: [www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739241/EPRS_BRI\(2022\)739241_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739241/EPRS_BRI(2022)739241_EN.pdf)

BELLINGERI, M. & LUPPI, F.. 2023. *Combating Corruption in EU Legislation. An Analysis of Some Aspects of the Commission Proposal for the EU Anti-corruption Directive*.

CEPS, 2024. *The EU's path to 2030. Defining priorities for a stronger Union*. Centre For European Policy Studies. CEPS. PLACE DU CONGRÈS 1. B-1000 BRUSSELS. Online: https://cdn.ceps.eu/wp-content/uploads/2024/11/upadted-Priorities-for-the-EU-Series_Full-volume.pdf

CLEMENTUCCI, F. - MIEKINA, A. 2023. *The Commission Proposal for a Directive on Combating Corruption*. AS Published in printed Issue 3/2023 pp 276 – 279

DOI <https://doi.org/10.30709/eucrim-2023-023> // BibTeX. Online: <https://eucrim.eu/articles/the-commission-proposal-for-a-directive-on-combating-corruption/>

COMMITTEE ON EUROPEAN AFFAIRS. 2024. *Corruption: A Challenge For The European Union (And Its Institutions)*. On 14 February 2024. Online: <https://www.senat.fr/rap/r23-345/r23-345-syn-en.pdf>

COUNCIL FRAMEWORK DECISION 2003/568/JHA of 22 July 2003 on combating corruption in the private sector, OJ L 192, 31.7.2003, 54

CSONKA P., JUSZCZAK A. AND SASON E., 2017. “*The Establishment of the European Public Prosecutor's Office*”, (2017) eucrim, 125, 128

DE SCHAMP, K. - STIEGEL, U. 2023. The Impact of the European Commission’s Rule of Law Report in Monitoring the Prevention and Fight against Corruption. AS Published in printed Issue 4/2023 pp 345 – 349. Online: <https://eucrim.eu/articles/the-impact-of-the-european-commissions-rule-of-law-report-in-monitoring-the-prevention-and-fight-against-corruption/>
DOI <https://doi.org/10.30709/eucrim-2023-037> // BibTeX

DIRECTIVE (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2017 on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of criminal law, OJ L 198, 28.7.2017, 29. EUCRIM. DOI <https://doi.org/10.30709/eucrim-2023-025> // BibTeX. Online: <https://eucrim.eu/articles/combating-corruption-in-eu-legislation/#docx-to-html-fn3>

EC, FACTSHEET. 2023. *Strengthening EU action to fight corruption*. Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_23_2565

EC, PRESS RELEASE. 2023. *Rule of Law Report 2023: Progress on 65% of recommendations, but further action needed*. Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3631

ECa – EUROBAROMETER. 2023. *Special Eurobarometer 534: Citizens' attitudes towards corruption in the EU in 2023*. Kantar Belgium. Report Fieldwork: April-May 2023. DR-04-23-618-EN-N. ISBN 978-92-68-04252-6. doi: 10.2837/439726

ECb – EUROBAROMETER, 2023. *Citizens' attitudes towards corruption in the EU in 2023*. Online: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2968>

EUc, 2023. *Citizens' attitudes towards corruption in the EU in 2023*.
Online: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2968>

EUROPEAN COMMISSION, PRESS RELEASE. 2023, op. cit. (n. 3); T. Wahl, *"Commission and HR Set Out EU Action against Corruption"*, (2023) eucrim, 139.

ENCJ, 2023. Online: <https://www.encj.eu/node/647>

EP, Press Releases. 2024. *Anti-corruption: MEPs to push for stricter EU-wide measures and penalties*. Online: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240129IPR17213/anti-corruption-meps-to-push-for-stricter-eu-wide-measures-and-penalties>

EP – Report, 2024. *REPORT on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on combating corruption, replacing Council Framework Decision 2003/568/JHA and the Convention on the fight against corruption involving officials of the European Communities or officials of Member States of the European Union and amending Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council*. 21.2.2024 - (COM(2023)0234 – C9-0162/2023 – 2023/0135(COD)). Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs. Online:

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2024-0048_EN.html

EUR-Lex, COM/2023. *Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on combating corruption, replacing Council Framework Decision 2003/568/JHA and the Convention on the fight against corruption involving officials of the European Communities or officials of Member States of the European Union and amending Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council.* COM/2023/234 final. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2023%3A234%3AFIN>

INTERNATIONAL PRESS INSTITUTE, 2024. *2024 rule of law report: media freedom organizations urge the EU to enforce stronger safeguards.* Media Freedom Rapid Response (MFRR). Online: <https://ipi.media/rule-of-law-report-media-freedom-eu/>

JUSZCZAK A. AND SASON E., 2017. “*The Directive on the Fight against Fraud to the Union’s Financial Interests by means of Criminal Law (PFI Directive)*” (2017) eucrim

KOYTCHEVA, M. 2024. *Blind Spots in EU Anti-Corruption Efforts.* European Democracy Hub. Online:

<https://europeandemocracyhub.epd.eu/blind-spots-in-eu-anti-corruption-efforts/>

OKECHUKWU. N. 2023. *Rethinking EU support to the rule of law: Taking a stand for sustainable development*. Ecdpm. Online: <https://ecdpm.org/work/rethinking-eu-support-rule-law-taking-stand-sustainable-development>

POLITICO. Online: <https://www.politico.eu/article/qatargate-qatar-corruption-scandal-eu-european-parliament-eva-kaili-marc-tarabella-roberta-metsola/>

REEVES - BIRCH -ROSEN - SINKIN - FAHOUM - DARGHAM - VAN GRUISEN & SFOGGIA. 2023. *New EU Anti-Corruption Framework: what does this mean for multinationals and their compliance programmes?* Global Regulation Tomorrow. Norton Rose Fulbright. Online: <https://www.regulationtomorrow.com/eu/new-eu-anti-corruption-framework-what-does-this-mean-for-multinationals-and-their-compliance-programmes/>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2024. *Will the EU act decisively and raise its anti-corruption standards?* Online: <https://www.transparency.org/en/news/will-the-eu-raise-anti-corruption-standards>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2024. *COMBATTING CORRUPTION IN THE EUROPEAN UNION. Analysis and recommendations on the proposed EU Directive.* Online: <https://images.transparencycdn.org/images/Policy-position-Analysis-and-recommendations-on-the-proposed-EU-Anti-Corruption-Directive-August-2023.pdf>

ZOLI, L. 2023. The Amendment of the PIF Directive by the New Proposal for a Directive on Combating Corruption. AS Published in printed Issue 3/2023 pp 279 – 281. eucrim. DOI <https://doi.org/10.30709/eucrim-2023-024> // BibTeX. Online: <https://eucrim.eu/articles/the-amendment-of-the-pif-directive-by-the-new-proposal-for-a-directive-on-combating-corruption/>

WAX E. & WHEATON S. 2023. *The EU's reply to Qatargate: Nips, tucks and paperwork.*

PATRIOTS

FOR EUROPE FOUNDATION

Štúdiá publikovaná nadáciou Patriots for Europe Foundation v roku 2024

25 Boulevard Romain Rolland - 75014 – Paríž – Francúzsko

Identifikačné číslo SIRET: 823 400 239 00021

contact@id-foundation.eu - www.pfe-foundation.eu

Riaditeľ: Raphaël Audouard

**Nadácia Patriots for Europe Foundation je čiastočne financovaná
Európskym parlamentom a za tento obsah nesie výlučnú zodpovednosť.**